

A photograph of a man with a beard and glasses, wearing a green t-shirt and shorts, sitting cross-legged on a wooden deck. He is looking out towards a garden area with a large rock. The scene is lit with dramatic, low-angle light, creating strong shadows. The background is dark, suggesting a night or twilight setting.

Vlastimil Marek
ČESKÝ SEN
A UMĚNÍ NASLOUCHAT

RADOST

Obsah

Rána holí... 9
Hlídač... 15
Kimono ... 21
Zazie ... 27
Cibule ... 31
Rána na buben ... 37
Havran... 43
Ruzyně... 47
Ždarec ... 53
Vize ... 59
Thai... 65
Mísy... 69
Koany ... 77
1.brána (mu)... 81
2.brána (misky)... 85
3.brána (Mistře!)... 89
4.brána (vousy)... 93
5.brána (muž na stromě)... 95
ó.brána (popel)... 99
7.brána (Ko Bong)... 103
8.brána (poslední slovo)... 107
9.brána (kočka)... 111
10.brána (myš)... 115
Němý, hluchý, slepý ... 117
Řeč Dharmy... 121
Zároveň ... 124
Vysvětlivky ke kaligrafím ... 125
Seznam zenových prací... 126

„Génius dělá chyby, ale blbec je opakuje“

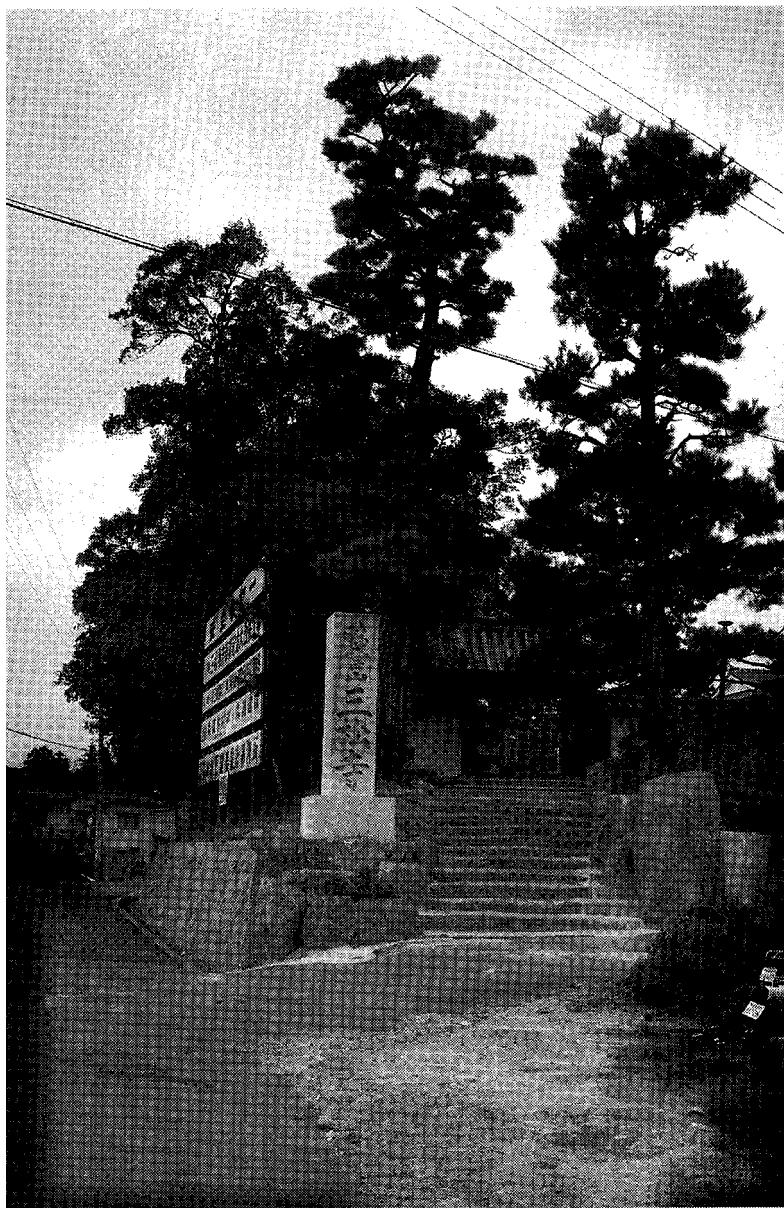
„Když zavřete a zamknete dveře, aby nemohlo vejít zlo, jak ale pak může vejít dobro?“

„Kam zmizí pěst když otevřeš ruku?“

„Člověk je způsob, jak hvězdy poznávají hvězdy“

„Školy jsou místa, kde leští škeble a diamanty kalí.“

Za Zen a přátelství mezi národy!

Brána kláštera U tří borovic poblíž Nary

RÁNA HOLÍ

„Mistře, mohl byste mi to nějak vysvětlit?“

„Nemám uši.“

„Aha, udělal jsem chybu.“

„Ale ne, je to moje chyba.“

„A kde je vaše chyba?“

„Tam, kde ty říkáš, že chybuješ.“

Žák se uklonil a mistr ho udeřil holí.

Po prvním dnu, kdy s náma seděl i mistr a dva mniši, kteří jediní zbyli „po sezóně“, byl den druhý a dny následné zklamáním. Mistra jsem pak už neviděl a na starosti nás měl jen asi padesátiletý mnich Jošiwara, se kterým sice šlo dát řeč, třeba před jídlem, a který nádherně zpíval sůtry, ale jinak to flákal. Po ranním hodinovém zazenu a krátkém zpěvu suter následovala snídaně a pak práce. Měl jsem za úkol vytřít mokrým hadrem dlouhou ze dvou podélně uložených širokých prken sestavenou cestičku od hlavní haly podél jídelny a chatek (kde byly pokoje na spaní) až k hlavnímu vchodu, kde stály dva botníky. Odtud až k bráně kláštera vedla široká písková cestička, kterou bylo každé ráno třeba uhrabat. Bylo to tak na hodinku práce a já vychutnával možnost pečlivě vytřít a pečlivě uhrabávat. Vzpomněl jsem si na fotografie z jednoho německého obrázkového časopisu, které jsem kdysi kdysi viděl: cestička v zenovém klášteře byla uhrabaná do vzoru rybí kosti. A tak vždycky když jsem dovytíral prkna a uspořádal pantofle a boty ranních návštěvníků, popadl jsem rýžové koště a s velkou chutí a naplno ponořen do práce zametl cestičku vzorem rybí kosti, v pásech sem a tam. Po několika dnech jsem zaslechl, jak si hlavní mnich povídá s kolemjdoucím vesničanem a oba si pochvalují dobře zametenou cestičku.

Druhý mnich, jak se později ukázalo, mladý Korejec (v Japonsku se usídlilo po válce pár tisíc Korejců s rodinami, ale přestože tam žijí natrvalo, Japonci je nikdy nepřijali a jsou jistou cizorovou

Druhý zenový patriarcha

Běžný oběd čtyř zenových mnichů

etnickou vrstvou v jinak velmi jednotné skladbě populace), byl jiný případ. Ten jediný vydržel sedět celou hodinu, ale domluva s ním byla téměř nemožná (japonsky samozřejmě uměl, ale jeho výslovnost byla ještě horší než u mnoha Japonců a anglicky neznal než yes a no - učil se prý francouzsky).

Když jsem se po prvním zavzvonění druhého dne usadil do pozice, sepnal ruce do mudry a zhluboka vydechl, aby při druhém zavzvonění mohl začít zazen a počítání dechu, netušil jsem ještě, že hlavní mnich Jošiwara bude příčinou hlubinného zážitku se zenovou holí. Když totiž člověk sedí v pozici delší dobu, třeba v období tzv. seššinu, kdy se sedí dvakrát předepsaná doba zazen s chůzí mezitím ráno, dvakrát v poledne, odpoledne a večer a ještě se může sedět přes noc, a já to znal už z Katowic a Varšavy, dřív či později začnou bolet záda a tělo začne všelijak protestovat. Pak stačí sepnutýma rukama požádat

mezi řadami meditujících neustále procházejícího mnicha, který má službu, o ránu holí. Když jsem o tom čítával, trochu jsem se své první rány bál. Bylo jasné, že dřív či později na ni dojde, ale díky fyzické kondici a asketické zarputilosti mládí jsem zatím ještě nepotřeboval požádat o ránu holí. Seděl jsem technicky dokonale (stejně jako když jsem v mládí nacvičoval na spartakiádu a věnoval se tomu tak dobře, že si mne dokonce všimli náčelníci z tribuny okresní spartakiády a dostal jsem pak za odměnu vzorného nácviku knížku).

Hned od druhého dne totiž Jošiwara vždy po pěti minutách zazenů tiše vstal, předpisově se uklonil a prostě odešel! Jenže, protože i japonské kláštery jsou interiérově zařízeny jako každý jiný japonský dům, totiž ze dřeva a jen papírem potažených posuvných stěn, bylo slyšet zvuk otevírané lahve, nalévaného piva, cvaknutí zapalovače a labužnického prvního šluku cigarety, obracení stránek obrázkového časopisu a pochrchlávání debužirujícího mnicha ulejšáka. Na posledních pět minut se pak tiše přišoural, přísně nás zpražil pohledem, usadil se a zvonkem ukončil zazen..

Jednou v sobotu odpoledne (o víkendu jsem měl volno a coby turista vychutnával klid a nádheru nejstarších buddhistických klášterů v Naře, jen asi dvacet minut chůze od kláštera U tří borovic) na cestě zpět do své mnišské cely jsem poblíž železničního přejezdu, u závor, náhodou zahlédl tvář řidiče Mercedesu, vyjíždějícího z domu, o kterém mi kdosi říkal, že tam bydlí gejši: byl to mnich Jošiwara.

No to je přiliš, pomyslel jsem si rozhořčeně. Co ten mi bude vykládat o zenu a mnišství. Kašlu na něho.

Poslední víkend pobytu v klášteře U tří borovic byl věnován slavnosti podzimního měsíce. Už od čtvrtka všichni v klášteře, včetně mne, vyřezávali z bam-

busu kalíšky a nádobky na sake, zdobili lampióny chodby a cestičky kláštera, vytírali, uklízeli a vařili. V pátek odpoledne začali přicházet hosté - starosta a představitelé místní vesnice, buddhističtí mniši a představení z blízkého okolí, ale i čajový mistr, který řídil čajový obřad, hráč na šamizen a hráčky na koto a zpěvačky.

Těsně před slavnostním zahájením ještě probíhalo poslední večerní sezení. Tentokrát v hlavní hale a kromě mne a korejského mnicha sedělo v řadě dalších pět šest hostů, Japonců, kteří si takto přicházeli „sednout“ a zameditovat každý pátek. Seděl jsem bokem k oltáři a tedy i hlavnímu vchodu. Z počátku jsme seděli sami, ale postupem času se vchodová strana haly začala plnit návštěvníky a hosty, kteří se přišli podívat na meditující mnichy. S každým novým hostem bylo cítit větší napětí a soustředění a Jošiwara, který měl službu, chodil s kyosaku, zenovou holí, stále pyšněji a předpisověji. Sedělo se mi nádherně. Už jsem si zvykl na řev cikád a rachot motorek vesnických dorostenců. Trénink z Polska a kilometry pokorně a soustředěně vytřených prken se také projevíly. Seděl jsem pevně a majestátně, dokonale soustředěný v sobě, v jednom bodě, v haře, ale zároveň registrující všechno kolem. Věděl jsem o tom, že dorazila Saskia s mužem, vnímal vše, co se šustlo. Seděl jsem jak hora, takže jsem si mohl sem tam dovolit nechat prolétnout téměř pyšnou myšlenku spokojenosti, že jsem konečně zvládl umění zazení: okamžitě byl ale zpátky v dokonalém soustředění na prázdnotu v sobě.

Jošiwara se rozhodl, že se předvede návštěvníkům. Se slavnostním výrazem ve tváři a urputným sevřením hole kyosaku se pomalu, krok sn krok, vydal směrem ke mě. A já to věděl. A věděl jsem, že to všichni v sále také ví a že všichni čekají, že japonský mnich praští

cizince s brýlemi a vousy v mnišském kimonu.

Seděl jsem dál jako skála, pevně a majestátně, ale někde nad jednotlivými vrstvami osobnosti začala poplašeně poletovat myšlenka „co když mě praští, i když nebudu chtít?“ V sále by bylo slyšet spadnout špendlík. Napětí houstlo. Jošiwara se došoural za má záda. Samozřejmě jsem ho naprosto dokonale cítil, ale ani jsem se nehnul. Stále ještě jsem seděl jako skála, a v hloubi srdce věděl, že to je prostě nespravedlnost, protože jsem poprvé v životě skutečně zvládl umění zazení a mohli by mě fotit do příruček - nemůžu tedy být praštěn zenovou holí kyosaku. To přece nejde.

Jenže Jošiwara praštit musel. Pozorovali to přece všichni v sále a dokonce právě dorazil i mistr s čestnými hosty. Kdyby godó, hlavní mnich s holí, toho před sebou nepraštil, „ztratil“ by tvář. Byl by ponížěn. Věděl jsem to stejně jako všichni v hale zendó.

Jošiwara to vyřešil brutálně silou. Pomalu přistoupil až těsně za má záda a kolenem mne začal stláčet dolů, do předklonu - jediné tak totiž je pak možno žáka mnicha praštit skutečně efektivně, podél obou stran páteře a co největší plochou pružné bambusové hole. Já ale seděl opravdu jako skála a ani jsem se nehnul. Jošiwara překvapeně přitlačil a zase nic. Vždyť jsem o ránu holí nepožádal, křičelo ze mne všemi póry, ale Jošiwara nedbal a tlačil a tlačil, brunátný v obličejí. A tak jsem povolil, spíš kvůli atmosféře než pod nátlakem Jošiwara kolena, zvedl ruce, sepjal je, lehce se uklonil na znamení prosby o ránu kyosaku, a předklonil se tak, aby ruce skýtaly podporu tělu, které nastává mnichovi s holí co nejrovnější plochu zad.

Prásk, prásk, dvě rány jako z děla zahřměly halou kláštera U tří borovic poblíž Nary. Prásk, prásk, explodoval

osud: zase ta nespravedlnost. To jsem si nezasloužil. Vždyť jsem seděl nejlíp na světě!

Zatímco Jošiwara vítězoslavně pokračoval v obcházení sálu, zatímco napětí v hale povolilo a všichni se opět vrátili do světa svých myšlenek a posezů či povinností (a mistr s hosty odešel jakoby přišel jen kvůli tomuhle představení), v mé hlavě se začaly dít věci.

Bolest, vztek, ponížení a krev tekly proudem. Kdyby mě praštil mistr, nebo někdo koho bych si vážil, budiž, ale tenhle děvkař, opilec, co kouří a fláká zazen! Nenávídím podvodné mnichy a taky mistry a Japonce a vůbec, jedu domů, hned, pryč ze země, kde existuje jen jeden obchod se zenovými knížkami a naprostá většina Japonců vydělává peníze a kaše na duševno! Slzy mi tekly proudem. Cítil jsem, jak mi po zádech stéká stružka krve. Jenže jsem seděl jako skála. Ani jsem se nepohnul. Do skončení zazenů zbývalo ještě tak dvacet minut.

V mžikových záblescích se mi promítaly všechny minulé nespravedlnosti.

Stažené trenýrky při košíkářském rozskoku, facka od ředitele, protože jsem byl první na ráně, výprasky za sestru, obvinění že jsem nezdvořák když nezdravím (já se ale jenom neskutečně styděl). Slzy a bolest a hlubinné pocity křivdy tekly proudem.

A slzy tekly a tekly a krev zaschla a zvonek mne vysvobodil. Odkulhal jsem do své komůrky, ponížen, raněn, naprostozdeptán. Nenávisť k Jošiwarovi otekla se slzami: teď jsem nenáviděl svůj osud. Nepřetržitou sérii nezdarů a proher. Léta snění o tom, jaké by to mohlo být, a léta zklamání z toho, jaké to bylo a je. Svlekl jsem kimono, ohmatal a před zrcadlem se snažil prohlédnout si záda. Krev šla otrít a zůstala odřenina a podlitina. Bolelo to, ale horší to bylo v duši. Horečně jsem kalkuloval, jak to provést: jak odjet, z Nary, z Japonska. Jak, když loď připluje až za tři týdny. Kde bych do té doby byl? Zmatek, ponížení, hlubinný pocit nespravedlnosti.

Slzy oschly, bylo třeba věnovat se obřadu a hostům, roznášet bambusové

Zendó - hlavní meditační hala kláštera U tří borovic

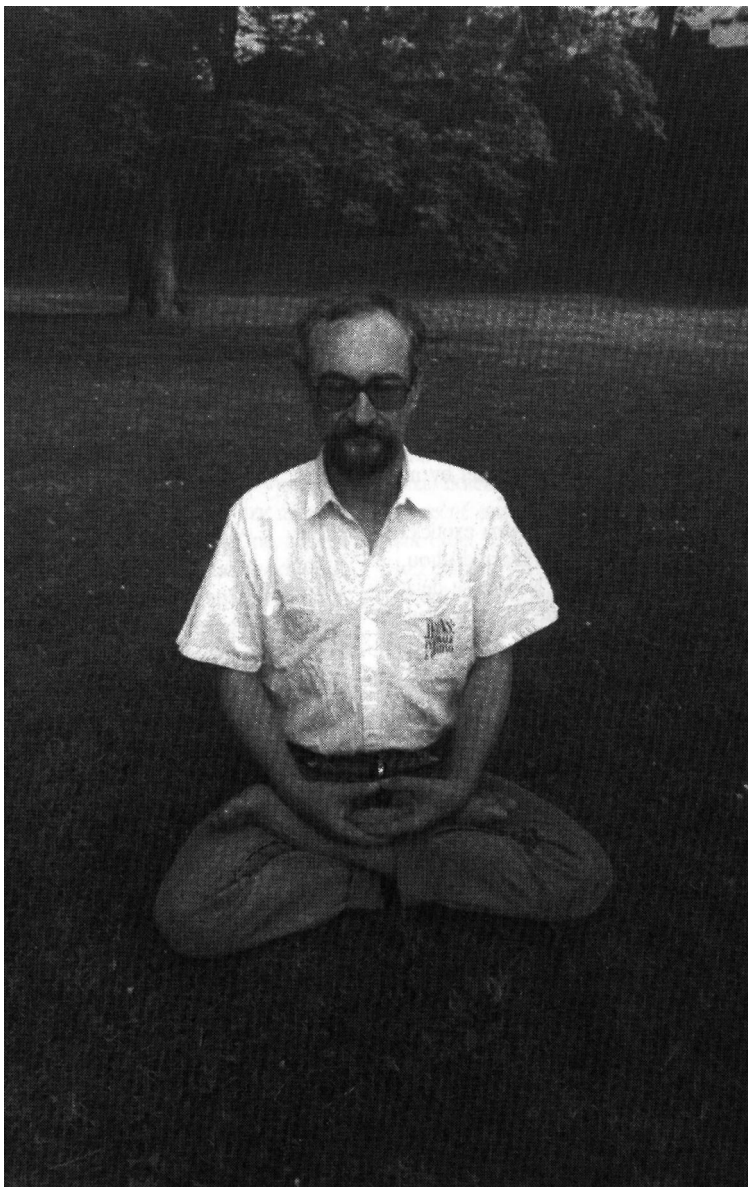
nádobky a rozlévat hostům do bambusových kalíšků sake. Pak čajový obřad, koncert na koto, koncert na šamizen, zdvořilostní konverzace s hosty.

Při jednom setkání se předvedl i mistr Jamada: chtěl se pochlubit svým návštěvníkům a tak mne představoval - To je ehm ehm (nemohl si vzpomenout jak se jmenuju)..tak jsem řekl své jméno a uklonil se hostům... ehm on je až z... ehm ehm...nedokázal si ani vzpomenout, odkud že to jsem. Z Československa, řekl jsem a nenáviděl i jeho. První den uspořádal představení, slavnostní kimonu, on uprostřed sálu na trůnu mistra, všechno jak má být, ale od té doby na mne kašlal. Naprostý nezájem. A kdyby mu vesničaná nehlásili že kdosi zametá cestičku do ornamentů, zapomněl by na mne docela.

Jak ubíhal večer a jak jedna exotická a slavnostní chvíle překrývala druhou, záda přestala obtěžovat. Nedalo se dělat nic jiného než pokračovat. Úklid po slavnosti. Ranní zazen. Snídaně. Úklid cestiček a mytí podlahy. Práce v kuchyni. Zpěv suter a oběd. Byla sobota a tak výlet do Nary.

Teprve po týdnu doma v Praze mi to začalo docházet. Pak jsem potkal přítele, který vyprávěl o korejském zenovém mistrovi v Polsku.

Teprve po letech mi to došlo docela a já pak na víkendových a týdenních kurzech meditace, zenu a hudby občas přidával k dobru historku o tom, jak jsem poprvé dostal zenovou holí (a jak jsem si to zasloužil).

Na stejném místě vychutnávali inspirativní klid zahrady NG i jiní „mistři“

HLÍDAČ

Mistr: „Proč jsi mi ještě nedal otázku o zenu?“

Žák: „Už jsem dostal správnou odpověď od svého předchozího mistra.“

Mistr: Jakou?“

Žák: „Když jsem se ptal, co je to osvobození, mistr mi řekl - Bůh ohně si jde pro oheň.“

Mistr- „Výborná odpověď, ale jsem si jist, že tys ji nepochopil. A domníváš se, že je to jako když já hledám osvobození.“

Žák: „Už jsem svobodný, tak není co hledat.“

Mistr: „Přesně jak jsem myslel, nedošlo ti to.“

Žák se urazil a odešel z kláštera.

Po nějakém čase se ale vrátil, omluvil se a požádal mistra o poučení.

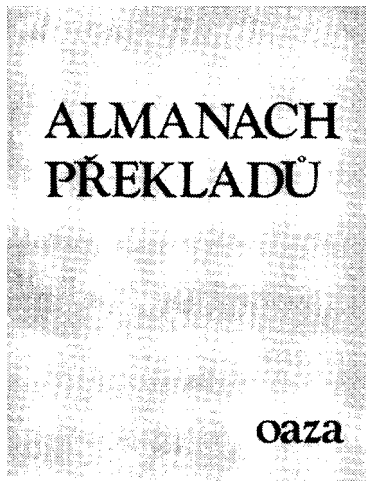
„ Tak se ptej,“ vyzval ho mistr.

Žák se tiše zeptal: „Co je to osvobození?“

Mistr: „Bůh ohně si jde pro oheň.“

Už když jsem ve dvaceti letech přišel do Prahy, věděl jsem, že se nesmím nechat koupit režimem. Myslím to nejen ve smyslu politickém, ale především ekonomickém. Hledal jsem proto systematicky takové zaměstnání, které by mi poskytlo co nejvíc času pro sebe. Nejprve jsem kvůli bydlení pracoval na stavbě (a kvůli strachu před smrtí např. v Pohřební službě, takže jsem prožil 21.srpen 1968 přímo ve středu dění) a po několika letech ve skladu potřeb pro výtvarníky jsem završil svou pouť za dokonalým zaměstnáním jako hlídač v galerii.

Pracoval jsem vlastně jen 10 minut denně, při večerní a ranní obchůzce sbírek. Veškerý ostatní čas byl můj. Nejprve jsem se učil japonsky, pak jsem překládal. Sály Jízdárny Pražského hradu, Valdštejnské jízdárny, Anežského kláštera a vrátnice Šternberského paláce si jistě dodnes pamatují trpělivé celonoční řukání do psacího stroje. Přeložil jsem dvě knihy zenového mistra P. Kapleaua, dvě knihy korejského zenového mistra Seung Sahna, Mysl začátečníka Šunryu Suzukiho, vydal šest čísel svých Marko(no)vin a dlouhou řadu článků pro různé samizdatové občasníky, psal fejetony. Cvičil jsem, meditoval, hráli jsme v hale ping-pong, pořádali jsme noční koncerty a v posledních letech dokonce i oficiální besedy na zahradě (např. s Franzem Bakkerem či Ram Dasseem). „Pracoval“ jsem každou druhou noc, takže jsem měl spoustu volných dnů a mohl celé roky jezdit a pořádat kurzy a koncertovat (např.

Vyšlo nákladem 2000 ks v roce 1984
(samozřejmě v samizdatu)

v období 1984 až 1986 to bylo přes 300 přednášek).

Jednou o Vánocích, když v horním patře visely obrazy z Guggenheimovy galerie v New Yorku, jsem pozval celou řadu přátel a léčitelek. Zkoušeli jsme klasiky moderního malířství „cítit“ rukama a srdcem. Otázka zněla - Kdo z nich je nejduchovnější, nejčistší, které obrazy „vzaužíjí“ a jsou nejpozitivnější?

Zjistili jsme např. že Picasso byl v tomto smyslu „podvodník“, jeho obrazy sem tam dštily emoce, ale také racionalitu a vykalkulovanost. Obrazy Dalího, Ernsta a jiných byly nevyrovnané, „drsné“, s černými dírami, které naopak energii diváka sály do sebe. (V tomto ohledu vynikal obraz J. Pollocka a já později zjistil, že je to byl jeden z jeho posledních před sebevraždou). Naproti tomu Modigliani musel holky, které maloval, hodně milovat. Zářily obrazy Kandinského a především, což bylo zvláště pro mne překvapení, Františka Kupky.

Půlnoční prohlídka výstavy se líbila. Vyprovodil jsem hosty, všechno uzamkl,

ale v tom mne něco napadlo, já popadl znovu svou „vlaštovku“ a šel se podívat do prvního patra, do sbírek holandského umění 17. století: i ten „nejslaběji“ vyzářující holanďan byl silnější než ten nejsilnější modernista o patro výš. Došlo mi to.

Když se tenkrát mladík tovaryš učil malovat u svého mistra malíře, učil se vázat si vlastní štětce, třít pigmenty a lisovat olej, vyrábět své barvy, napínat svá plátna na vlastnoručně opracované desky či rámy. Učil se ne z příruček, ale přímo, tím, že stál metr od mistra a podvědomě dýchal jako on. Maloval jen to, čemu a v co věřil. A když tak rok dva stával půl metru před stojanem, sám v sobě sjednocen se svým námětem, plátno jeho obrazu nemohlo nenasáknout kvalitou myšlenkového pole jeho osobnosti a myslí. A to je to co září ze starožitností a podobných obrazů (vzpomeňte na pana Kožíška a jeho obdiv k Rublevovým ikonám).

Představa současníka, který si koupí v továrně vyrobené umělohmotné štětce, ve stresu dohánění plánu vyrobené chemické a nikoliv přírodní barvy, a za pár dnů namaluje své panorama aby to co nejrychleji prodal na Karlově mostě, je snad přehnaná, ale odpovídá současnému trendu. Proto také tyhle obrazy nic nevyzařují.

Když jsem začal „hlídat“, lehával jsem dlouhé hodiny na prknech a učil se japonská slovíčka. Poslouchal jsem, jak se přes den sluníčkem roztáhlé stropní trámy v noci zase stahují (znělo to jako když na půdě promenuje procesí strašidel v rytířských botách) a pracoval na svém snu: lákala mne Čína, ale jet tam bylo tehdy naprosto nereálné. Vybral jsem si proto Japonsko. Chtěl jsem poznat skutečný zen ve skutečném klášteře. Nepřeložený. Nezprostředkovaný.

Rozhodl jsem se naučit se japonsky. Chodil jsem do Jazykové školy (dělal

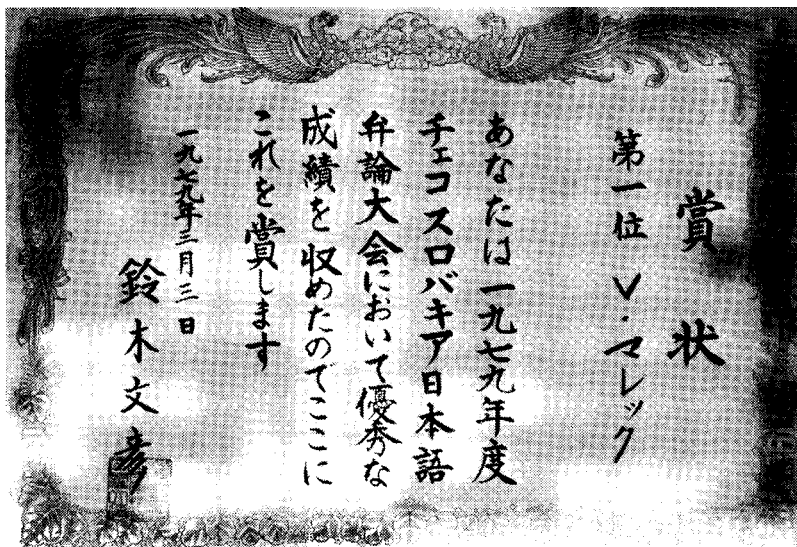
jsem dva ročníky najednou) i k soukromé učitelce. Jednou jsme byli na víkendovém japonštinářském soustředění s rodilým Japoncem, instruktorem karate. Protože mezi námi byli i dva karatisté z Prahy, Japonec přirozeně chtěl detailně vědět, jak se cvičí karate v TJ Uhelné sklady. „No, začínáme v šest, takže tak ve čtvrt na sedm se sejdem, máme rozcvičku, a pak mistr zakřičí BOX! a my se jdeme bít,“ vysvětloval Pražák. Japonec kroutil hlavou, co to je za sektu, a popsal jak vypadá karate přinejmenším v Japonsku a ve Francii, kde učil. „Začínáme v pět, takže už ve tři čtvrtě na pět jsou všichni v kimonech na svých místech. Po pozdravení a rozcvičce mistr řekne Mokuso (což v japonštině znamená meditujte) a všichni meditují.“

Došlo mi tehdy, že kdysi kdosi viděl nějaký film o karate, ve kterém mistra pronesl tiše a rychle „moksó“ - ale Čech „slyšel“ BOX a od té doby se Češi bijí, zatímco jinde ve světě karatisté meditují.

Přítelkyně mi z Floridy poslala xerox dvou set nejkřiklavějších špatně přeložených pojmů z Bible. Dr. Lamsa, původně Aramejec a znalec aramejštiny, před dvaceti lety (na základě studia Kumránských svitků) dokončil nový překlad a objevil na 2000 překladatelských omylů. V mnoha případech není smysl podobnosti až tak zkruslen, ale v jiných jde o přímý protiklad. Například, aramejšтина, stejně jako hebrejšтина, rozlišuje znělou a neznělou souhlásku (něco jako puk nebo buk) v písmu tečkou. Mojžíšův Bůh je tedy podle oficiální (King's James version) Bible „jealous“, žárlivý, ale podle verze dr. Lamsy (tečka nad písmenem se dochovala) „zealous“, horlivý.

Proto jsem chtěl do Japonska a do kláštera: hledal jsem přímou, nezprostředkovanou zkušenost zenu. Ne jen informaci o zenu. Hledal jsem zen.

Galerijní schodiště mi pak poskytlo i jinou, zvukovou lekci. Učil jsem se zpívat „šamansky“. Klenuté stropy někte-

Diplom za vítězství v konverzační soutěži v japonštině, pořádané Japonským velvyslanectvím

rych chodeb a místností byly ideálním sonickým prostředím pro vokální pokusy a hrátky. Jednou jsme dokonce se Sašou N. uspořádali (a někde to existuje na videu) gongový koncert přímo před celníkem Rousseauem. Když ale člověk hraje, sám sebe slyší samozřejmě jinak, než jak ho slyší posluchači jinde v sále. Teoreticky jsem tušil, že čisté, harmonické frekvence v hudbě je možno nějak „vyfiltrovat“, ale neměl jsem to ověřeno. Jednou jsem zůstal dole ve vrátnici, zatímco kolegové s přáteli se usadili na koberci ve třetím patře, nad schodištěm. Začali zpívat (jen samohlásky) a za chvíli se shora linuly nádherné zvuky, plné harmonických frekvencí. Andělské chóry. Když skončili, stěžovali si, že jim to dnes vůbec nešlo. Divil jsem se, vždyť já přece dole slyšel dokonalost. Když přišli příště, poslouchal jsem je chvíli zdola, ale pak jsem si je zašel poslechnout i nahoru. A došlo mi to: nahoře, přímo u zdroje, zpívali úplně obyčejně, amatérsky, téměř falešně. Jenže dole, o tři patra kruhovitého schodiště s kobercem níže, se všechny frekvence, které tam nepatřily, vyfiltrovaly, vyrušily navzájem, a v hale zněly andělské chóry.

Netrap se tím, co nemůžeš změnit, říká jeden slavný výrok. A tím, co změnit můžeš, už teprve ne, prostě jdi a změň to. Kdysi jsem lpěl na okamžité zpětné vazbě a toužil po okamžité pochvalě. Jenže už při prvním setkání se svým mistrem jsem jako jeden z pouhých tří (z 250 lidí) odmítl kaligraficky vyvedené potvrzení o tom, že jsem jeho žák. Galerie mne naučila nespěchat. Dělat věci v tom jedině správném čase, až jsou zralé. Když je žák připraven, přijde učitel, tvrdí jedno indické přísloví. A neplatí jen pro žáky a učitele.

Když jsem hlídal v tenkrát nově restaurovaném Anežském klášteře, překládal jsem a našel historku, která změnila

můj život. Kapleau popisuje situaci, kdy už coby mistr navštívil svého mistra v Japonsku a společně byli pozváni do jedné vesnice na večeri a čaj. Když po slavnostním uvítání vcházeli do haly, kde se večere měla konat, málem zakopli o opilého pobudu, který se válel právě před vchodem. Vesničané ožralce rychle uklidili a omlouvali se, to nic, to je jen pan Jamada.

Po večeri a čaji následovala neformální debata a Kapleau se zeptal, jestli mají ve vesnici nějakého svého duchovního učitele. Máme, říkali vesničané. A proč není s náma, divil se Kapleau. Vesničané se chvíli přímé odpovědi, tak jak to Japonci dělají, vyhýbali, ale když se Kapleau zeptal přímo, jak že se onen duchovní učitel a rádce jmenuje, museli s pravdou ven: Jmenuje se Jamada. Snad to není ten...opilec, hrozil se Kapleau. No, on má problémy s pitím, vysvětlovali vesničané, ale jinak je to vynikající duchovní učitel a už pomohl velké spoustě lidí.

První verše súiry Srđee

(první střel antak-inskelm překladatele

s těmi čs.buddhi.sly. kleřii Ipčii na formě)

Forma je jen prázdnota
Prázdnota je jen formou
Forma není než prázdnota
Prázdnota není než formou

Pocity myšlení tendence

Jsou taky takové

Nic se nerodí ani neumírá

Nic není špinavé ani čisté

Nic nepřetrvává ani nezaniká

V prázdnotě není pocitů formy

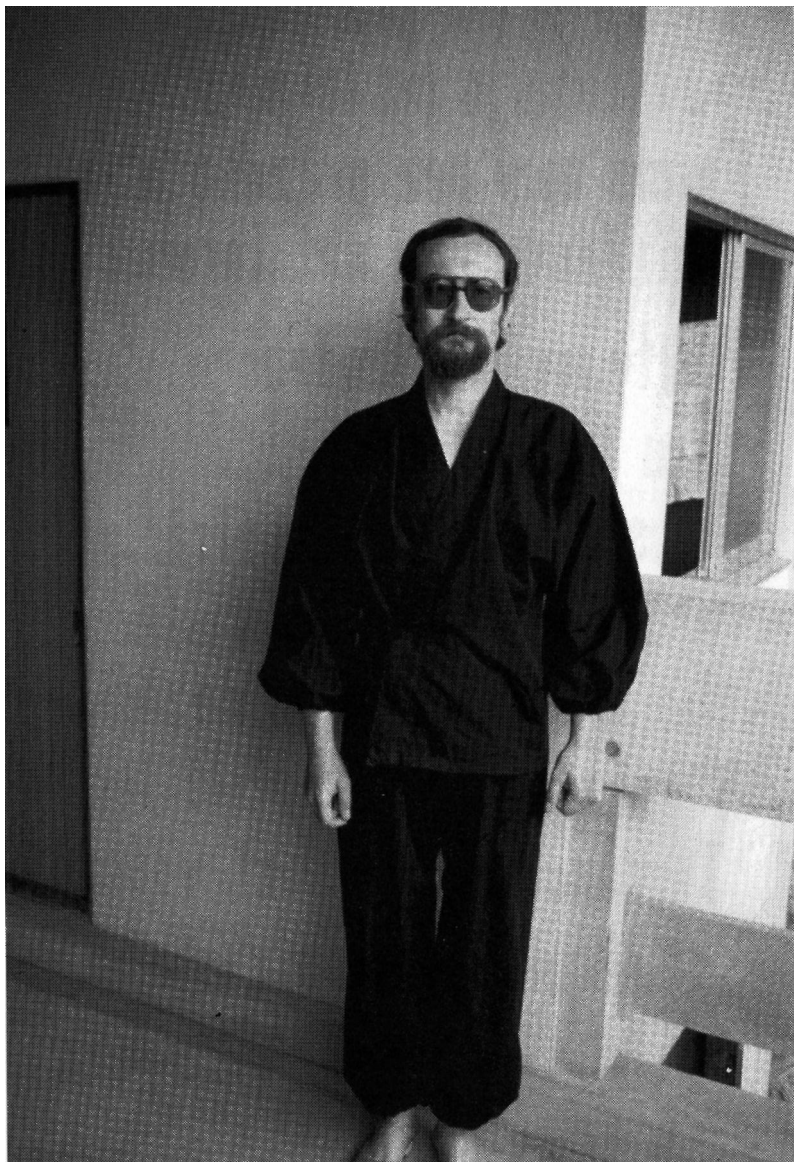
Tendencí myšlení ani vědomí

Není zde moudrosti

Které lze dosáhnout

A samo dosažení

Je taky jen prázdnotou

Nefalšovaní japoňtí mniši (dva) nosili opravdové kimono, takže je nekousali komáři

KIMONO

Z toho, co říkáte, nechápu ani slovo."

Bankei: „ Tak pojed' blíž."

Žák udělal krok vpřed.

Ještě blíž."

Žák opět postoupil o krok vpřed.

„Tak vidíš, jak dobře mi rozumíš."

Toužil jsem po kimonu. Když jsem pak od Saskie dostal jukatu, jakýsi kimonovitý župan z tmavé tenké bavlny, tak příjemný zvláště po celodenním a v horku a vlhku vyčerpávajícím turismu a sprše, začal jsem oceňovat i stříh a pohodlí japonského mužského oděvu.

V klášteře jsem vyfásoval kimono na zazen. Něco podobného jsem znal už z Katowic, ale tady mi pak mnich Jošiwara předvedl i další tajnosti a dokonalosti kimona.

Katowice, podkroví jednoho obyčejného činžovního domu v obyčejné ulici. Téměř konspiračně jsme vešli nenápadnými nijak označenými dveřmi. Malá předsíňka, hromada bot na podlaze, a další dveře a uvnitř, ve dvou řadách, tvářemi ke zdi, sedělo pár desítek lidí v hnědých kimonech. Byl jsem vzrušen, potil se napětím a vzrušením: konečně zjistím a zkusím si prakticky, jak se sedí.

Nejprve přátelský pohovor s jedním úplně obyčejně vypadajícím Polákem v obyčejném obývacím pokoji o patro níž. V knihovně jsem uviděl desítky knih o zenu - pravý poklad. Vzrušeně jsem v nich začal listovat a brzy objevil, že celá další dlouhá polička pod anglickými tituly byla přeplněna samizdadovými strojopisnými překlady slavných zenových titulů do polštiny. Tohle znáte? zeptal se Polák a podával nám anglickou knihu jakéhosi Kapleaua (Three pillars of zen), rozevřenou na stránce, kde bylo nakreslené kimono a v několika obrázcích vysvětleno, jak se má sedět. V rychlosti jsem stačil přelétnout jen pár stránek, když se Polák zvedl, že je čas a že seššin začíná.

V malé předsíňce jsme vyfasovali každý hnědé kimono. Velké, s dlouhými rukávy. Byli jsme uvedeni do sálu, sedli jsme si na svá místa, směrem do zdi, potažené jutou. Zazen začal.

Přesto, že jsem zkoušel sedět už dříve v Praze, až tady jsem zjistil, že jsem nikdy opravdu neseděl. Pokusy o jógovou meditaci byly jen pokusy. To, že dokážu zkrátit nohy do pozice lotosu, nebo že vydržím „fyzicky“ sedět delší dobu nehnuté, tady neplatilo.

Po nějaké době mě začala svědit paže. Chtěl jsem se poškrábat, ale nešlo to. Nesměl jsem se ani pohnout. Chvilí jsem trpěl, a pak jsem si uvědomil, že mysl by měla být prázdná - měl jsem se plně koncentrovat jen na počítání dechu. Začal jsem přímo hmatatelně cítit, že má mysl je přeplněna ztěžklými myšlenkami a touhou poškrábat se. Trvalo to neuvěřitelně dlouho. Nakonec jsem vymyslel taktiku: velmi pomalu jsem přesunul jednu ruku tak, abych se pod rukávem kimona mohl poškrábat.

Ale ouha, začala mne svědit druhá ruka. S hrůzou jsem si uvědomil, o čem jsem jen čítával a čemu jsem vlastně nerozuměl: nadvládu tělesných funkcí a závislost myslí na signálech těla. Neřešitelnost takovýchto „problémů“ - na jednom místě jsem se poškrábal, ukojil tedy svou „tělesnou“ touhu, ale na jiném to začalo znovu. Vždycky to začne znovu. Jedno ukojení smyslů neřeší budoucí další a narůstající potřeby.

Zdálo se mi to jako věčnost: svědilo mne celé tělo, takže obvyklé a na první pohled samozřejmé řešení, poškrábat se, mne nemohlo vysvobodit z „utrpení“.

Došlo mi to. Došlo mi, že rady v knížce, tvar a způsob provedení kimona, úklon, rituály obědů a denní režim, nic z toho není náhoda. Došlo mi, že když už člověk dělá, co dělá, měl by to dělat co nejlíp. Věřit tomu. Naplno.

Lotos na koberci doma na pár minut je jedna věc, ale sedět tak půl hodiny už není tak snadné. První geniální a veskrze praktickou věcí, kterou jsem ocenil, byl polštář pod zadek. Jak jednoduché. Zadek se podloží polštářem, obě kolena se tak snadněji dostanou na zem a vytvoří s podepřeným zadkem dokonale stabilní trojúhelníkovou základnu pozice meditujícího člověka.

Jeden plochý tužší polštář nad zem, druhý kulatý vyšší (plněný přírodními materiály, kapokem, mořskou trávou nebo otrubami z pohanky atd.) pod zadek. A vedle nějaký keramický šálek, pod který se dá budík minutka, nařízený na určený čas a který tak neruší svým tikáním. Jak snadné.

V knize Tři pilíře zenu jsem se také poprvé dočetl o jevu, kterému zenoví lidé říkají makyo. Předud, iluze, halucinace. Když jsem totiž vyřešil svědění, začaly se mi před očima, rozostřeně nasměrovanými do pytlouinou potažené zdi půl metrů přede mnou, dít věci. Najednou jsem viděl poletující barevné skvrny, které navíc měnily tvar a občas se začaly podobat věcem či lidským obličejům nebo postavám. Nejprve jsem se lekl, pak jsem, zcela upoután tím, co se mi děje před očima, začal obrazce podrobně pozorovat a až škrbnutí celého těla mne upozornilo, že tohle asi nebude ten pravý zazen. Jako bych si tenhle zážitek objednal, hned v následné přestávce jsem dostal do rukou Kapleauovu knihu a hned na první otevření jsem se dočetl o fenoménu makya. A že to nic není. Není. Ale já na to přišel až po mnoha desítkách minut, ve kterých mi fantazie promítla na plátno rozbouřené myslí desítky sci-fi příběhů a meditativních „new age“ (v)idejí budoucnosti.

Nara, klášter, neformální pokec s hlavním mnichem a jeho pomocníkem.

Česká adeptka zenu bere ve Wroclavi míru na pozdější česká kimona

Mezi řečí mnich zjistil, že netušíme, jak zacházet s kimonem. Ukázal pár figlů. A já v úžasu pochopil, že věci jsou jiné, než jak se na první pohled zdají. Kimono není jen pohodlný oděv.

Mnich si sedl do meditační pozice, ale na rozdíl od nás, nezkušených, si spodní část oděvu přichytil napevno koleno, takže kimono vytvořilo jakýsi pevný ochranný a podpůrný obal sedícího člověka: stažený zpevněný pas, páteř rovná, podepřená pevnou látkou pod koleno zasunutého kimona. Jiné kimono, na sezení venku, mělo ještě delší rukávy než obvykle a širší límec. Ukázalo se, že v límci je uschovaná mnišská kapuce, která uschová hlavu a ochrání ji jak před povětrnostními vlivy, tak před komáry. Ruce se zasunou do dlouhých, rukávů tak pevně, že nikdy nespadnou „do klína“, je-li člověk unaven.

A pak přišlo vyvrcholení: mnich nám ukázal podlouhlý tenký balíček hedvábí. To je kimono pro zazen, řekl. Koukali

jsme nechápavě, a on balíček uchopil rukama křížem, zvedl ruce nad hlavu a švih, jedním rychlým pohybem vytřelil paže vzhůru dopředu a byl oblečen: stačilo zasunout cípy kimona pod kolena. Neuvěřitelné. Ale to ještě nebyl konec. Mnich cípy kimona opět povytáhl zpoza kolena, uchopil oběma rukama křížem kimono na obou ramenou, mrkl na nás a švih, jedním hedvábným lusknutím (jako když jsme „střfíleli“ ve škole složeným papírem) mu v rukou zbyl už natříkrát složený pruh látky, který stačilo jen stočit do původního úzkého balíčku.

Po výletu do Katowic a Varšavy jsme pak už coby skupina (seděli jsme pravidelně u mne v pokoji - při kinkinu nádherně vrzaly parkety - a později jsme pomalu budovali zendó v atelieru Mileny S.) navštívili centrum ve Vratislavi. Sháněli jsme pak doma mořskou trávu do polštářů a stříh na kimona. Já vydal knihu překladu koanů a přeložil Diamantovou sútru, jenže začaly obvyklé české rozpory, kdo bude vedoucí a jak moc dodržovat formalitu.

Po prvním zkušebním zájezdu dvou japanoložek a mé cestě s Borisem do Katowic k sektě hnědých kimon mistra Kapleaua jsme pak díky Lumírovi a jeho nadšení pro S.S. začali jezdit k šedým kimonům do Varšavy (1980). Tam byla česká skupina dvakrát, jednou to vedl Mu Bul Su Nim, Američan (a tam jsem se setkal s Sherry Rochesterovou, získal adresu mistra a začal si s ním dopisovat), podruhé sám Soen Sa Nim (jak zněl jeho titul).

Zatímco hnědá kimona byla velmi přísná, a museli jsme prokázat, že jsme schopni sedět (a úleva během zazenu neexistovala) víkend a pak celý týden, než jsme se dostali k mistrovi (takže z tisíce nováčků vydrželo jen tak deset nejhověvnatějších), Soen Sa Nim pořádal téměř masový nábor a s otevřenou

náručí vítal kdekoho. Slavnostně rozdával potvrzení o přijetí žáka atd. Šedých kimon byly stovky, ale pak se rok dva vlastně nic nedělo. Když byl někdo hodně unaven nebo zaklímbal, nebo mu zdřevněly nohy, mohl klidně s poklonou vstát a pokračovat ve stoje. Adepti osvětlení odpadávali a nakonec jich zbylo jen asi 10 nejmotivovanějších, kterým pak S.S. dokonce zaplatil letenky do USA a ze kterých postupně nadělal „učitele dharmy“.

A já pochopil a přestal mne trápit rozdíl mezi „krátkou“ a „dlouhou stezkou“.

V Japonsku jsem se dověděl o případech, kdy Američané, v tak cizím prostředí a vhození do vody zazení a režimu kláštera, po týdnu sezení dosáhli „kenša“, vzhledu. Z literatury jsem věděl o případech, kdy mniši seděli čtyřicet, padesát let a osvětlení nikde. Takové rychlokvašené „satori v prášku“ je sice nádherné vkročení do „brány bez brány“ (Mumonkan), synchronizace levé a pravé mozkové hemisféry, doprovázené pláčem, soucitem, vyřešením nějakého koanu atd., tedy nádherný celoživotní zážitek, ale po návratu, kdy člověk zapadne do starých stereotypů a prostředí, vše brzy vybledne a vypaří se.

Sedí-li člověk denně dvacet, třicet a více let, mění své návyky (a kvalitu neuronových spojů) tak zgruntu, že změní sám sebe - dokonale, hlubinně. Kdysi mne napadlo přirovnání: je to jako bychom měli každý svůj mozek otepený stovkami a tisíci igelitových plen (co nám řekli a co nás naučili, abychom dělali) iluzí. Zazen, meditace, jóga a další duchovní technologie pak prosvětlují a odstraňují jednu vrstvu za druhou. Někdy dojde k náhlému vhledu, vrstvy jsou propíchnuty špendlíkem náhlého „probuzení“, spousta rovin se na chvíli spojí a člověku dochází průniky souvislostí. Pochopí. Jenže pleny zůstávají

a dírka se brzy zacelí, zatímco pravidelné sezení (je prokázáno, že mozky mnichů, kteří sedí více jak dvacet let, jsou tak zklidněné a harmonizované, že produkují, na rozdíl o nás obyčejných, kteří se maximálně zmůžeme na zklidnění do vln alfa, i mozkové vlny delta a théta, o kterýchžto stavech západní medicína tvrdí, že jsou smrtelné) obrousí silný igelit a mnohé vrstvy tak, že pokud nějaká vrstva oddělující mysl individua od reality existuje, je jen jako celofán: průhledná, tenoučká, neznatelná.

Na barvě a tvaru kimona tedy nezáleží. Na délce a druhu cesty také ne. Sanskrtské mantry jsou nejlepší, ale bude-li člověk s plným zaujetím a maximální vírou v úspěch odříkávat namísto „Gate gate paragate parasamgaté Bodhi swahá“ nebo „Kwan seum Bosal“ třeba „Aleluja“, také dojde.

Japonské hedvábné do malého balíčku složené kimono je dozajista tou nejvyšší kvalitou, ale hnědé či šedé nebo

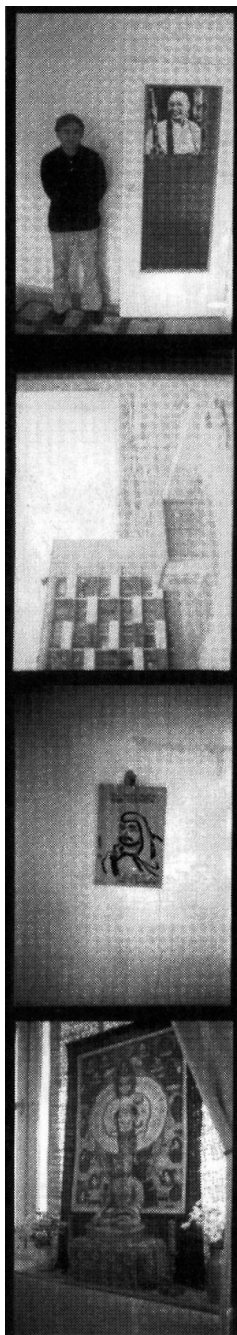
Česká sangha

dokonce bílé karatistické poskytné stejné služby. Polštář pod zadkem je (stejně jako kimono s kapucí a dlouhými rukávy na sezení v létě či zimě) geniální vynález, ale kvalitně sedět, s rovnou páteří, se dá i na židli. Zen prokázal právě v tomto ohledu životnost a schopnost se vyvíjet např. současným vynálezem sklápěcí meditační stoličky. Není cesta k zenu, zen je cesta.

V Polsku se tenkrát meditovalo ode zdi ke zdi

Zendó v polském paneláku

FOR PEACE & ZENSHIP
AMONG THE NATIONS!

NEED PSYCHIC PLASTER? ^{SO}

FIND ZEN MASTER!

BECAUSE OF ZEN!
QUALITY & NATURAL REFERENCE POINTS U.S.

BEST ZEN WITH PILZEN!
BE PREZENT!
(10% more compared)
No NUDISM - ZEN BUDDHISM!

DO ZEN WITH
MICKEY
MOUZEN!
TM

NEVER FROZEN

THERE'RE DOZEN WAYS OF ZAZEN /in our stocks/! KOSHER ZEN!!!
ZEN STICKS WITHOUT PAIN ! FREE SATORI WITH ORDER UP 1000 \$!
NEVER ZEN TENSE IN GAY SENTENCE ! LET'S BE RIZEN PEOPLE OF ZEN!

ZAZIE

Mistr: „Ukaž mi jak držíš prázdnotu!”

Žák chňapl rukou do vzduchu.

Mistr: „Myslíš, že to jde takhle?”

Žák namítl: „A jak jinak?”

Mistr ho popadl za nos a kroutil.

„To je moc,” křičel žák bolestí, ale

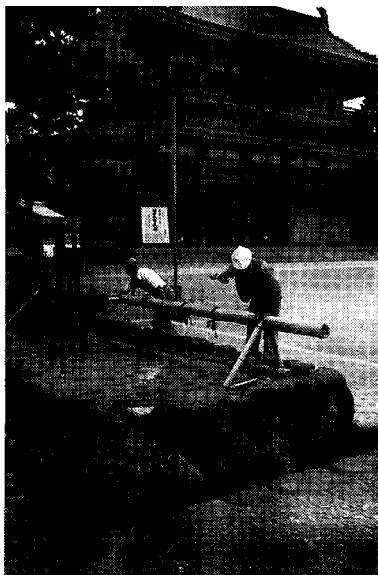
mistr nepovolil a poznamenal:

Jinak přeče prázdnotu nepodržíš.”

Jeli jsme tam s Eidžim skoro hodinu autobusem. Byl jsem už zvyklý na poněkud rychlejší dopravu metrem. Už v Praze jsem nastudoval systémy linek v Tokyu a tak jsem neztrácel čas. Teď se ale Eidži rozhodl, že to je blízko a že pojedeme autobusem. Jenže, každých pár set metrů zastávka, dlouhé nastupování babiček a dědečků, pořád červená na křižovatkách, zácpy aut mimo křižovatky a já rostl netrpělivostí. Jeli jsme totiž za dvěma profesory vysoké buddhistické školy, absolvovat pohovor, na jehož základě mi dají nebo nedají adresu a doporučení ke vstupu do zenového kláštera.

Profesoři seděli na pohodlných židlích v nějaké zasedací místnosti prvního patra obyčejné budovy v obyčejné tokijské ulici. Jeden měl kimono a vyholenou hlavu, druhý měl oblek, bílou košili a kravatu jako typický dobře oblečený japonský úředník.

Začali jsme všichni anglicky, ale ukázalo se, že jeden profesor moc nerozumí, takže se vždycky, když o něco šlo, přešlo do japonštiny. Jenže to jsem zase vypadl z rytmu já a tak to nakonec dopadlo tak, že já dlouze anglicky vysvětloval nic nechápajícím profesorům, proč že to chci do kláštera a co si myslím o zenu a proč chci zrovna v Japonsku do kláštera a jestli vím co to je zen a jestli vím co to je zazen atd. - pak to Eidži zkráceně přeložil a pak Japonec dlouze mluvil a pak mi to Eidži přeložil zpátky do angličtiny pro mě. Často to bylo o voze a o koze. Já vysvětloval, že jsem už seděl a proseděl pár seššínů v Polsku, oni že

Očišta úst před slavným chrámem v Kyotu

zazen je zvláště pro Evropany velmi obtížný. Já že jsem přečetl všechno o zenu, co bylo publikováno a k dostání v mnoha jazycích, oni že cesta do oblasti Kyota a Nary, kde je klášterů nejvíc, je dlouhá a drahá a komplikovaná.

Así po hodině jsem toho měl dost. Únava dlouhého dne a ještě delší cesty autobusem, marnost vysvětlování a stále dokola proč zen a proč klášter, až jsem se našval a zeptal se buddhistických profesorů:

Četli jste knihu Raymonda Queneaua Zazie v metru?

Zavrtěli hlavou, že nečetli, a já vysvětloval: Zazie byla desetiletá děsně voprsklá holka z vesnice, která přijela navštívit strýce v Paříži. Celá kniha např. začíná její otázkou v autobuse: Gdototaxmrdí? Takhle foneticky zapsáno. No, a téhle drze odpovídající a přisprostle se vyjadřující holky se zeptali, čím že by chtěla být, až vyroste.

Učitelkou na Marsu, odpověděla Zazie.

Cože, vydělali se. A proč?

Abych mohla nakopávat malý Marťánky, vítězoslavně odpověděla Zazie.

No, takže jsem to přesně takhle popsal dvěma buddhistickým profesorům a vyzval je: a teď se mne zeptejte, proč chci tady u vás v Japonsku do zenového kláštera.

Kočili mi na špek a zeptali se: Proč chcete tady u nás v Japonsku do kláštera?

Abych mohl nakopávat malý Japončičky, odpověděl jsem.

Japonci ztuhli. Eidži při překladu očividně nedocenil pádnost pointy, přeložil a teprve pak ztuhl i on. Všichni tři Japonci na mne civěli, dlouho a ještě dále, a pak se jako jeden muž rozhodli zachovat kamenné tváře a prostě nereagovat.

Po chvíli ticha se uklonili, a zdvořile se odporoučeli, že se poradí.

No nazdar, myslel jsem si, to jsem to vymňoukl. Tady spadla klec. Eidži zarytě mlčel.

Po dvaceti minutách oba profesori přišli, uklonili se, chvíli zdvořile konverzovali a s dalšími úklony se pak rozloučili. Ani nebylo třeba překládat. O to to bylo rychlejší. A už na odchodu mi jeden z nich náhle podával dvě obálky. Tak jsem si je vzal, také úklonou i ústně poděkoval a vypadli jsme.

V jedné obálce byla adresa zenového kláštera, jméno a telefon na mistra a poznámka, že rozumí anglicky.

V druhé obálce bylo 10 000 jenů s poznámkou, že to je na cestu vlakem do Kyota.

Všechno má svůj čas. Týden před odjezdem do Japonska jsem potkal pana doktora Tomáše. Co tak záříš, zeptal se. Jedu do kláštera. Do Japonska! Chvilí se na mne usmíval svýma obrovskýmá očima a pak se (šibalsky) zeptal - a proč jedeš až na druhý konec světa abys našel, co máš doma? Usmíval jsem se taky, protože jsem věděl, o čem mluví. Teoreticky to vím, řekl jsem, ale musím tam, abych se vrátil, dodal jsem.

Do té doby, než jsem se dostal k buddhistickému horoskopu, jsem si často zoufal nad tím, proč jsem takový, jaký jsem. Měl jsem dojem, že všichni guruové jsou velmi přísní a zamračení vousatí mužové v oranžových pláštích. Myslel jsem, protože jsem se to dočetl, že Japonsko je plné buddhistů a zenových mnichů a klášterů. Když jsem vídal záběry tropických lijáků, trásl jsem se zimou s hrdiny filmových příběhů.

Poslední týden v Tokiu jsem se dočkal i malého zemětřesení a tajfunu. Vítr smýkal maličkými Japonkami, kradl a ničil deštníky, převracel stromy. Lilo jak z konve. Jenže to byla příjemná teplá sprcha - vzduch skoro 30°C(!).

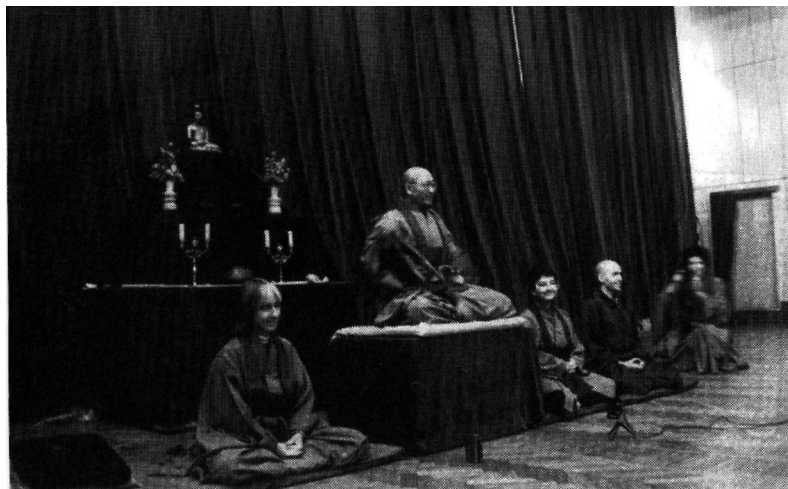
Cesta do Japonska byla velice důležitá a velmi dobře načasovaná. Vrátil jsem se (tak jako Zazie z Paříže) zbaven spousty iluzí a připraven na další kapitolu.

Na podzim roku 1981 (viz kapitola Cibule) mi totiž bylo 35 let. Buddha dosáhl osvětlení v 35 letech. Teprve později jsem se dověděl o jedné indické teorii, která tvrdí, že duševní vývoj člověka spěje vzhůru v sedmiletých cyklech. V prvním roce svého života je človíček cele první, kořenovou, zemní čakrou, v druhém druhou čakrou (sexuality) atd. Po sedmi letech začíná cyklus znova, na vyšší úrovni. Tedy, v jednadvaceti, osmadvaceti (ale to je stále příliš brzo na duchovnost) ale především v pětatřiceti letech svého života má každý člověk zvýšenou šanci „dospět“ duchovně. Ne že by nemohl na sobě pracovat i mezitím. V pětatřiceti (a dalších násobcích sedmi) má ale všechny „trumfy“ v rukávě.

Když jsem začal připravovat cestu do Japonska, nikdo nevěřil, že bych to (psal se rok 1979) mohl dokázat. Devizový příslib na druhé odvolání, výjezdní doložka až na třetí odvolání (podepřené vítězstvím v jazykové soutěži Japonského velvyslanectví), brigády v hospodě U Slavíků (umýval jsem záchody), pilné dopisování - stále mi ale scházela adresa kláštera a doporučující dopis k nějakému mistrovi. Bez toho to pry není možné.

Nevím, kde se to v tom všestranně zakomplexovaném romantikovi vzalo. Ale od prvního okamžiku rozhodnutí jsem věděl, že to dokážu.

Řeč Dharmy ve Varšavě

CIBULE

*Banzaň vešel do krámu a řekl
Mistře řezníku, dejte mi ten nejlepší
kousek masa co tu máte.
Každý kousek masa v mém krámě
je ten nejlepší, ohradil se řezník.
Na ta slova byl Banzaň osvícen.*

Seššin probíhal jako obvykle. Dvě stovky adeptů osvícení kolem dokola v hale tělocvičny v parku ve Varšavě, uprostřed čelní stěny oltář s několika soškami Buddhů a bodhisattvů, hodně květin, zapálené vonné tyčinky. Budíček v půl šesté, od šesti první runda sezení. Cítil jsem se skvěle. Nohy nebolely, nebo si spíše zvykly. Organizace seššinu klapala. Všechno vypadalo skvěle. Tolik mladých v hnědých kimonech, zvonek, úklony, kinhin, znovu zazen. Když na mě přišla řada chodit s holí, v jakémsi tranzu jsem se poklonil tomu, kdo chodil v řadě přede mnou, hbitě a elegantně jsem vstal, jedním pohybem si upravil kimono, slavnostně zvedl hůl a majestátně ale pevně vykročil. Krok, dech, krok, dech: atmosféra v hale byla třeskutá snahou udržet počítaný dech. Kdo šel kolem oltáře, nezapomněl se poklonit. Když si někdo sepnutýma rukama řekl o ránu, rázně a jistě jsem mu dvakrát podél páteře předal svou lásku a soucit. Hm, přelétla myšlenka, kdyby mi někdo před rokem řekl, co tu budu dělat, nevěřil bych.

S Andrejem jsme seděli dlouho do noci. Zatímco ostatní chodili chodbou sem tam do umývárén a ukládali se k spánku, seděli jak ďáblové. Bylo jasné, že poměry v hlavě byly čím dál tím třeskutější. Myšlenky, reakce na lidi a zvuky, vzpomínky, okamžité pocity - to všechno jen vzniklo a bez vnitřního komentáře zase zmizelo. Sem tam myšlenka nad myšlenkou - dokázal jsem to. Je to jak to popisovali zenoví mistři v knihách: položeno vlastní zkušeností to ale má doce-

Nácvik sto osmi poklon

la jinou dimenzi. Žasnul jsem: jako úlitby ega, myšlenky na myšlenky prolétly, nebo dovolil jsem jim prolétnout, a neza-nechaly na hladině mysli ani stopu. Jen letmý dotyk, jako zobáčkem vlaštovky, bez reakcí, emocí, komentářů. Ono to funguje, křičelo to něco aniž bych dole, jako skála v pozici sedící a soustředěně ztotožněný s imaginárním nic v haře, jakkoliv emočně či rozumově reagoval. Zazen jako skála. I v tomhle měli ti blázniví místří pravdu.

Sherry seděla přímo přede mnou, přes uličku. Vždycky po kinhinu, když jsem si sedal zpátky do pozice a zaostřil oči na skvrnu na parketách asi dva metry před sebou, abych rozostřil a vnitřním zrakem obrátil pozornost do hary, jsem periferním viděním registroval drobnou postavu Kanaďanky. Občas jsem si dokonce všiml, že i ona, tak zkušená učitelka Dharmy, sem tam vypadla z nehybnosti, cukla sebou a znovu se vrátila do meditace, a někde nad hladinou mysli vzlétl ptáček soucitu a překy-

pující laskavosti. Jako film ve filmu ve filmu: okrajové a nedůležité děje probíhaly jako obvykle, ale to skutečně důležité ne-probíhalo v mysli. Jaksi jsem to registroval, ale dokázal nereagovat.

Když jsem se blížil Sherry, věděl jsem, že požádá o ránu holí. Požádala. Trochu mě to vyvedlo z míry, ale vmžiku jsem se vzpamatoval, uklonil se, napřáhl hůl a strnul: Sherry byla tak drobná, že mezi pásem kimona a límcem bylo jen tak dvacet centimetrů prostoru - a hůl má 70 centimetrů! Jak se trefím, blesklo mi hlavou. Zmatek rozvlnil obvyklé pochyby, ale vše se odehrávalo tak rychle a tak mimo, jakoby v loužičce rozvířené problémem, přičemž okolní hladina mysli zůstala klidná, že nebyl čas zamatkovat a přemýšlet. Nebyl čas a emoce nestačily zamíchat obvyklými strachy: přitlačil jsem si holí Sherry víc k zemi, abych si ji narovnal, a límec nelímec, pořádně jsem ji dvakrát udeřil. Bylo jasné, že jsme si sympatičtí. Víc než jiní. Bylo jasné, že ránu nepotřebovala kvůli sobě. Bylo jasné, že se něco děje nebo

stane. Úklona jako poděkování. Předpisově jsem dál kráčel v rytmu dechu, a hladiny myslí míchaly chuchvalce myšlenkových mlh a mraků, pasírovaly emoce, vzrušení, únavu ale i extázi z tělesného vyčerpání a radosti ze zvládnuté pozice zároveň.

Když jsem obešel celou tělocvičnu, s poklonou předal hůl dalšímu v řadě a vrátil se na své místo, vznešeně a plynuce, bez jakéhokoliv vyrušení těla či myslí, a opět zasedl do pozice, miloval jsem všechny v sále a všechny které jsem znal, ale hlavně Sherry přímo před sebou. Bylo to neuvěřitelné: jakoby ze mne tryskal hlubinný soucit všemi póry a do všech směrů. Jako bych vysílal a přijímal všechny vlny všech lidí v hale a všichni jsme si vzájemně dodávali energii.

Četl jsem o tom, ale stejně mě to překvapilo. Film života? Tělo jisté, unavené ale pevné v polovičním lotosu, z očí prýští velké slzy pochopení, soucitu a hlavně zážitku propojení všech se všemi, bez rozdílu mezi teď a včera a před deseti lety. Najednou jsem se rozbrečel jako malý kluk. Slzy a nekonečný pocit blaženého spokojeného štěstí namixovaného s všepřonikajícím soucitem se všemi kolem a kolem. Jsem svobodnej, vždycky jsem byl svobodnej, jsem láska a vždycky jsem byl.

Bylo jasné, že Sherry ví, co se ve mně děje a že dokonce ví, že vím, že to ona ví. Řady kluků a holek v kimonech, v pozici, třetí den seššinu. A bylo to.

Vzpomněl jsem si na cibuli. Jak jsem ji nenáviděl. Od jara jsem jako kluk musel každý rok plít záhony na zahrádce za domem. Drátěný plot, branka se zámkem, vlevo záhony sousedů, prostřední pás byl náš, malá třešeň a záhony jirín vepředu, mrkev a cibule vzadu, před boudičkou, kde choval otec králíky.

Nenáviděný a nepříjemný pocit oschlé hlíny na prstech se ale nedal srovnat s pachutí a slizkostí velkých rozvařených kusů cibule v polévce. I když byla v hrnci jedna jediná cibule, vždycky mi vyšla do talíře. Jak jsem ji nenáviděl. Dělal se mi z ní špatně: pocit dávení spolehlivě vyvolal jeden zapomenutý lístek, natož pak celá cibule. Když otec přijel na sobotu z montáží domů, při obědě dohlídl na to, abych dostal zvláště velkou cibuli. Je to zdravý! Ale já to nemám rád. Vybírat si nebudeš. Jez co je na stole. Ale já se pozvracím. Zkus to a přerazím tě.

Stalo se co se stát muselo. S pocitem nespravedlnosti a odporu jsem strčil lžiči s cibulí do pusy a okamžitě začal dávit a cibuli vyprskl na stůl. Málem mi odletěla hlava jak silný pohlavek jsem dostal. Rozvařené kusy cibule všude po stole, já na zemi pod stolem a brýle někde pod kredencí. Řev, pláč, pocit nespravedlnosti, marnosti, bezmoci.

Cibule jako největší nepřítel mého dětství.

Ještě nadnášený neuvěřitelně rozsáhlým pocitem šťastného soucitu se všemi bytostmi na světě (i v tom měl Buddha pravdu!) jsem okamžitě po zvonku na znamení ukončení zazení odešel do kuchyně a začal pomáhat - předtím jsem to nikdy nedělal. Nosil jsem talíře, rozdával lžice, chleby. V jakémsi tranzu jsem nosil, slavnostně, vznešeně, láskyplně, soucitně, radostně, posvátně, lásku a dar darů: zlaté velké kusy energie. Vůbec mi nenaskočilo jméno toho, co jsem nosil. Teprve, až měli všichni, jsem si jako jeden z posledních odnesl svou porci na své místo, nabral lžiči a vložil jídlo do úst. Na vznešeně hladině hladin pocitů další vrstva, pronikající všemi vrstvami, ale jasně oddělená a odděleně ostře vnímaná: tohle je nejsladší, nejchutnější, nejlepší jídlo mého života. Neuvěřitelné

potěšení. Nikdy předtím jsem nikdy nic takového nejedl, a nikdy v životě si nic tak hlubinně nevychutnám. Velké kusy cibule, jen na másle. Bylo jedno, jak dlouho budu jíst. Každý okamžik byl naprosto přítomný ale také nekonečný. Velké kusy cibule. Propojené nespravedlností, křivdy a problémy se zaleskly obrácenou stranou mince a dodaly svou barvu mozaice dokonalosti zázraku života.

Pochopení. Probuzení. Realita světa, situací, bez iluzí a egoistických vrstev, které zamlžují a zbarvují všechno subjektivními nánosy vnímání světa. Všechno, ale naprosto všechno co ti mistři psali, je pravda.

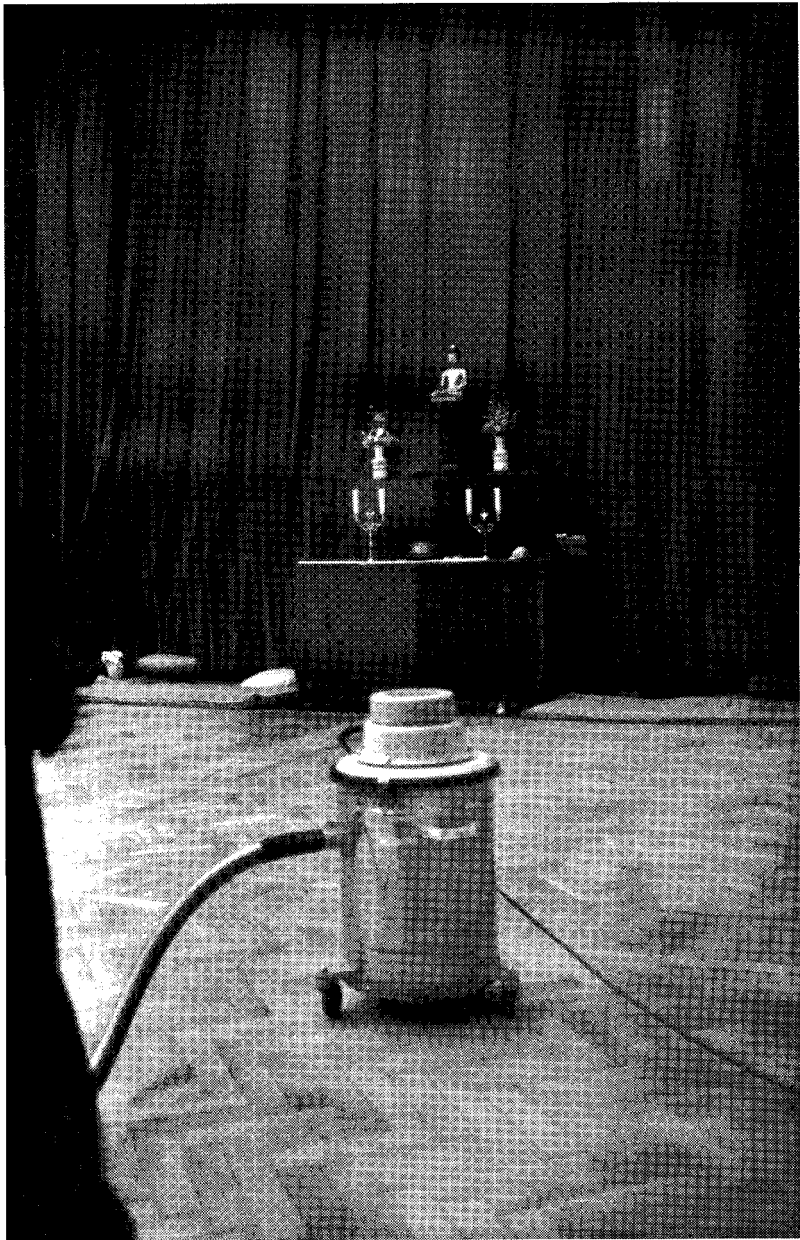
Velké sladké na jazyku se rozplývající kusy cibule, prokládané kousky chleba, pluly dovnitř, čas se zastavil, občas probleskl šíp myšlenky a vzpomínky na to či ono a jako se všemi trumfy v ruce, jedna karta za druhou pleskala o imaginární stůl vítězného mariáše žití: všechno souviselo, nic nebylo náhodné. Bez cibule v mládí (a tedy bez všech těch průšvihů a marných zoufání, tehdy a tam tak tragických) by nebyla cibule teď, potvrzení otevření dveří a důkaz, že Oni všichni měli pravdu. Tat tvam asi, to ty, to já jsem ten stvořitel, protože svět je takový, jakým ho já činím. Jak jednoduché - a Pravda opravdu na špičce nosu! Jak průhledné a jak zbytečné je trápení člověka, jak důmyslné závoje Máji, iluze o životě, oné Lily, hry na život. Jasně jak facka, když už se prohlédlo.

Seděl jsem v zazenu, dokonale soustředěn do hary, ale někde nade mnou probleskovaly v klipových střizích toho nejgeniálnějšího režiséra minulé i budoucí okamžiky, jako přes kopírák a spoustu průhledných fólií. Jako děja vu se tehle cibulově dokonalý okamžik vracel (i když ne už s takovou intenzitou chutě a vůně jako poprvé) na dalších a dalších soustředěních a workshopech.

A chtělo se mi teprve teď sedět jak blázen. Věděl jsem, že iluze malého českého hledače osvětlení o tom, že až vyluští koan a až mu To dojde, bude navěky konec s „prací“ a námahou, byla jen další iluzí. Od té doby jsem na druhých a jiných adeptech jasně rozeznával, jak se marně plácají nesprávnými směry. Miloval jsem svět a lidi a sebe. Cibulí především.

Lumír Kolibal je přijímán za žaka a dostává buddhistické jméno

Neplivejte na zem, sedí se tu zazen

RÁNA NA BUBEN

*Unmon: Svět je tak rozsáhlý,
tak proč reagovat na zvony
a oblékat slavnostní kimono?*

Mumonův komentář:

Když rozumíš, patříš do rodiny.

Když nerozumíš, jsi cizinec.

Ti, kdo nerozumí patří do rodiny.

Ti, kdo rozumí jsou cizinci.

Dokusan je vždycky napětí. Zatímco mistr s tlumočníkem odešli do vedlejšího šálku, postupně, jak na nás přišla řada, jsme se měli zvednout a mimo obvyklý koloběh dozoru a kinhinu s holí vystřídat toho, který právě přišel nebo přišla, odejít z hlavního sálu, zaťukat na dveře, předpisově vstoupit, poklonit se, poklek-nout před mistrem a „na něco“ se ho zeptat.

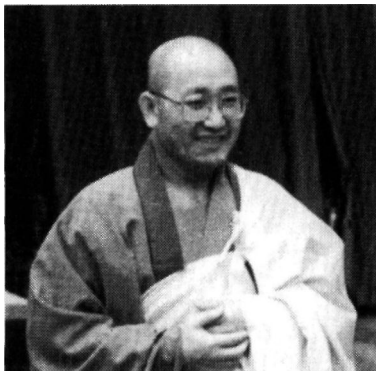
Když jsem pomalu kráčel ven ze sálu a mířil ke dveřím, za kterými mistr seděl, bleskla mi hlavou vzpomínka na situaci z před půl rokem. Seššin, který vedl Mu Bul Su Nim, Američan s tímto mnišským jménem. Po dvoudenním sezení, když na mne přišla řada, jsem zaklepal, vešel do místnosti, poklonil se a poklekl před mnicha s oholenou hlavou. Polský tlumočník seděl stranou, ale já gestem odmítl jeho zprostředkování dialogu a rovnou začal anglicky. Co je to zen, zeptal se mnich. Se širokým úsměvem jsem bouchl do země. Věděl jsem proč a o co jde a věděl jsem na 100%, že mnich ví, že to vím. Mu Bul povytáhl překvapeně obočí, protože naprostá většina jiných už na tomhle prokázala, že ještě neví. Jseš si jist, že je to tak? Ptal se dál. Samozřejmě, řekl jsem přesvědčivě a nahlas a zároveň tleskl bubenickými rukama, takže to třesklo prostorem. Obočí mu vylezlo ještě výš a já se rozesmál. Bylo jasné, že je šťasten, že někdo další prošel první a druhou branou. Tak mi to ukaž, vyzval mne. A já zazmatkoval, spadl z výšin suverenity a věděl, že tuhle bránu musím ještě otevřít. Zarazil jsem se a věděl, naprosto jasně a ostře,

že i on ví, o co jde. Zkusil to ještě tak i onak, ale marně. Konec „dokusanu“, rozhovoru žáka s mistrem. Poklona, odchod. Zmatek v hlavě. Zmatek nad jistotou, že první dva kroky byly správné. V čem byl problém?

Nedalo se dělat nic jiného než se vrátit pokorně na místo, zasednout a usilovně pokračovat v zazení. Následoval večer, pak noční sezení, ráno, úklid, další zazen a pak, před obědem, to prasklo, slzy a štěstí a soucit vyplavily všechny iluze, naproti to registrovala Sherry, pak to nejlepší jídlo na světě v podobě cibule na másle atd.

To bylo před půl rokem. Teď tu byl mistr, se kterým jsem si mezitím vyměnil pár dopisů. V tom druhém mi dal koan, o kterém jsem předtím nikdy neslyšel. Jednalo se o mnicha, který měl odpovědět na otázku, co je to zvuk bubnu. Už dopoledne jsem věděl, že se to nějak vyvrbí, a taky že jo. Náhodou (náhody přece neexistují) jsem se to ráno zeptal Andrejova přítele, jestli by nevěděl o někom, kdo má doma menší buben, tak akorát do ruky. Nejdřív řekl, že nikoho nezná a o bubínku neví, pak si ale vzpomněl na přítele námořníka, se kterým se včera sešel a který mu ukazoval, co si dovezl z Afriky: bubínek. Stačil jeden telefonát z budky před tělocvičnou, kde se sešší odehrával, a já teď klepal na dveře, za kterými na mne čekal mistr, s bubínkem ukrytým pod kimonem.

Jakoby v tranzu, ale suveréne a jistě, jsem došel před mistra (tlumočník seděl bokem, ale toho jsem gestem ruky odmítl), uklonil se, usedl do zazení, srovnal záhyby kimona, usmál se na mistra a sám začal: „Zeptejte se mne, co to znamená udeřit na buben“. Mistr pozvedl obočí, vzpomněl si na dopis a zahrál tu hru: „Co to znamená udeřit na buben?“ Nemohl tušit, že mám pod kimonem bubínek. A já jedním plynulým pohybem

Korejský zenový mistr Seimgho Sahn

vytáhl z pod kimona bubínek, vložil ho pod paži (byl to tzv. „talking drum“, který se dal stisknutím lokte napnout, aby zněl výše či níže) a velice prudce udeřil druhou rukou do blány. Bummm, rozleхло se místností (stačil jsem konec zvuku stiskem lokte protáhnout do ornamentu, pořád sebejistě, plynule, elegantně). Mistr se širokým úsměvem, rozzářen, pokračoval v představení - předstíral, že téměř ohluchl, třel si uši, třepal hlavou a smál se a smál. A já se chechtal s ním a věděl, že on ví, že vím, o co jde. Dvě další otázky jen potvrdily, že „je to jisté“.

Nemám strach o českou sanghu. Dáš na ni v Praze pozor, řekl. Dám, řekl jsem. Tři roky ale mlč. Nic nedělej. A nespěchej, dodal a já, zbrklý nadšenec, věděl, že ví, že vím, o čem mluvím.

Nebylo co řešit. Poklonil jsem se, tři kroky pozpátku, další úklona, otáčka, otevřít dveře, ještě pohled z očí do očí, a návrat na místo, s bubínkem viditelně v rukou. Zazen.

Na povrchu hladiny suverénně klidné myslí se přelévaly vzpomínky na hodiny pochyb a uvažování, o čem to ti mistři mluví a co ty jejich příhody znamenají. Když jsem celé noci služby v Anežském klášteře, coby noční hlídat

v nově otevřené galerii, ťukal do kuffikového psacího stroje po babičce Heleny a překládal koany a jiná zenová moudra, žhnuly mi uši tajemstvím, vzrušením a zvědavostí. Od maličká jsem se rád učil. Vzrušovalo mne pátrat po příčinách jevů a dovídat se, proč to či ono. Není po čem pátrat. Všechno jsem od začátku uvnitř věděl. Každý to tam má. Kroutil jsem hlavou a chechtal se nad pitomostí rozumu, kterému to pro myšlenky nemyslí.

Byl jsem plný touhy podělit se, ale musel jsem „mlčet“. Teprve po třech letech jsem začal vydávat další spisky a na přednáškách otevřeně hovořit o duchovnosti. Teprve potom jsem i tuhle zenovou „instituci“ ocenil.

Popis zmatku mnicha, který klečí v řadě jemu podobných a ťuknutím na zvonec žádá o dovození vstoupit k mistrovi a dokázat a prokázat své pochopení a řešení koanu - a mistr rovnou řekne kdepak, ty ne, mne vždycky naplňoval záhadou: jak to ten mistr pozná a ví? Jak si může být tak jist. Není to jen takový figl, taková zkouška? Je to tak prostě.

O sedm let později mne přítel, cvičitel aikida, pozval na víkendové soustředění do Pardubic. Chvilí jsem jim vyprávěl o Japonsku a zenu a meditaci do hary. Pak měli rozcvičku. Jedno cvičení spočívalo v tom, že jeden okimonovaný aikidista udělal druhému vzađu pod nohama „stoličku“ a ten druhý měl naprosto uvolněně „spadnout“ dozadu, tedy poslepu, přes něj. Pokud byl uvolněný, pokud se nebál, plynule se sbalil a překulil. Pomocník, a to jsem byl já, dobrovolník, jen lehce zpočátku testovaného přidržoval prsty za jeho prsty rukou a nechal je klouzat a vyklouznout. Bylo to až neuvěřitelné, jak jen z letmého doteku prstů bylo nad Slunce jasné, kdo je uvolněný a kdo se uvnitř bojí a jen předstírá, že o nic nejde. Už z prv-

ního doteku bylo jasné, jak to bude pokračovat, jestli se ten či onen překulí a předpisově sbalí a kotoulem vzađu znovu postaví, nebo sebou plácne, roztrpaně a vystrašeně, o kolegu a podlahu, na žínětku tělocvičny.

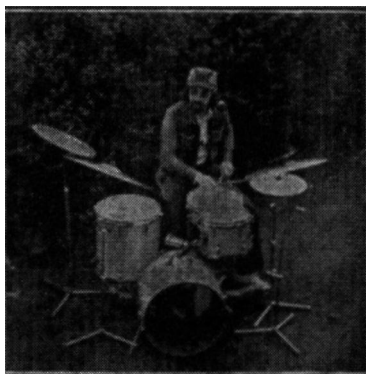
Jestli jsem tenkrát při dokusanech tušil, oč jde, a později, když jsem učil lidi bubnovat na konga nebo tabla naprosto jasně věděl, z koho bude bubník a kdo na to prostě nemá, teď to opět zapadlo, jak ozubená kolečka švýcarských hodinek, a já věděl, jak snadno může mistr jen z ťuknutí na zvon poznat, jestli adept zenu ví, oč jde, jestli je o svém poznání přesvědčen, jestli si je jist, nebo není. (A ve snech jsem občas sám sebe vídal jak učím ping pongem.)

Poslední den seššinu jsme byli všichni Češi pozváni k mistrovi na „kolektivní dokusan“. Seděli jsme a povídali, z počátku velmi zdvořile (jak by ne, když to vše proběhlo oficiálně, s poklonama na začátku a konci), S.S. promluvil s každým, a když padla řeč na to, že zatímco v Polsku to jde a jsou i oficiálně povolení, my budeme pořád jaksi „ilegální“ a on jako Jižní Korejec k nám nesmí, ukázal na mne a prohlásil - Nemám strach o zen v Československu. Ty to povedeš.

Vzpomněl jsem si na něj mockrát, vždycky, když jsme měl někomu „ukázat“, o čem to je. Mysl jsem na to celé tři roky, které jsem nesměl „učit“. Mysl jsem na to ve Žďárci, kde jsem měl zvládnout padesát lidí - poprvé ve svém zenovém životě (až na dvě co odjely, ale i ty se pak za pár měsíců a let ozvaly a omluvily se a pochopily). Mnozí si určitě vzpomenu, že, Jirko. Dokusan, rozhovor s mistrem či učitelem, jsem pak prožíval i z druhé strany, když se na kurzech po týdnu střídali zvědaví začátečníci. Jak snadné by bylo dělat si z nich srandu a nechat je smažit ve vlastní

šťávě. Jak hluboký soucit člověka obestírá, když vidí a cítí, jak se ten či onen nebo ona plácají v pavučinových sítích iluzí, a jak sofistikovaná a vzrušující hra to je jemně slovem popřením kývnutím mrknutím šťouchancem či ranou holí nebo zařváním poposunout hledajícího správným směrem, dovnitř. Jak nádherné bylo když to zajiskřilo a nový spoj posunul hledače hlouběji a zároveň výše, nad hrníček, ve kterém tak bouřilo. Jako při umění snít - jemné poposunutí (v ten správný čas výhybky) a za nějaký čas je to jiné celé: kulisy a herci a dějová linka a zápletky jsou jiné, zatímco charaktery a masky a autor tůž.

Kdy je cukr sladký? A když to pak sem tam někdo do hloubi pochopil, a začal si myslet, že už ví, co to jsou koany, stačilo se zeptat Kdy je nebe modré?

*** M&REK * 32 LUŽICKÁ STR. 120 00 PRAGUE CZECHO**

(MAKE LAUGH NOT WORK)

Záhlaví dopisního papíru

A monk came forward and asked, "What is true passing?"

Shan said, "Knowing how to hit the drum."

Again he asked, "What is real truth?"

Shan said, "Knowing how to hit the drum."

Again he said, "'Mind is Buddha - - ' I'm not asking about this. What is no mind, no Buddha?"

Shan said, "Knowing how to hit the drum."

Again he asked, "When a transcendent man comes by, how do you receive him?"

Shan said, "Knowing how to hit the drum."

So I ask you, what is knowing how to hit the drum? Tell me, tell me. If you don't understand, only go straight, don't know. You must know how to hit the drum.

I hope you only go straight, don't know, which is clear like space, soon attain knowing how to hit the drum, get Enlightenment, and save all beings from suffering.

Yours in the Dharma,

P.S. I will arrive in Poland with six members of our sangha on October 13 and we will leave on October 27.

I am sending you a copy of the Dharma Mirror.

HAVRAN

*Daidžu navštívil Bašóa a ten se zeptal:
Co hledáš? Osvícení, odpověděl Daidžu.*

*Proč hledáš jinde? Máš svůj poklad
doma, řekl Bašo.*

*A po chvíli dodal: To co se ptáš je tvůj
poklad.*

Daidžu byl osvícen.

Sherry Rochesterová seděla přímo přede mnou. Konečně se mohlo mluvit. Konečně jsme si mohli popovídat. Seděli jsme na lavičce před vchodem do tělocvičny. Podzimní varšavská ulice, neděle ráno. Žhnul jsem touhou vypovídat se, ale zároveň jsem věděl, že to vůbec není důležité. V jedné rovině jsem vyprávěl Sherry o tom, co jsem, odkud jsem a co Praha (a nějaký Američan to točil na video a mé zájivé nadšení pak bylo promítáno po zenových centrech USA), v jiné hlubší rovině bylo důležité jen to, že jsme spolu. Jako bychom vysílali dva nebo tři programy zároveň: ten vrchní proud slyšené a vyslovované komunikace udržoval jakousi rozmlženou pozornost správně nasměrovanou, nižší proud chrлил emoce a všeobjímající vztah spletený ze soucitu, lásky, přátelství, konejšivé touhy hladit a objímat. Třetí program objímal a vibroval na stejné frekvenci: nebylo co vysílat a nebylo komu a nebylo proč, protože obě energetická a vibrační pole obou zázračných osobností (poprvé v životě jsem si uvědomil, že i já jsem dokonalý a to vědomí tohoto vědomí mne fascinovalo).

Na chvíli jsme zmlkli. Poprvé v životě (co všechno v těch třech posledních dnech tady bylo poprvé!) jsem si uvědomil, že se před krásnou ženskou nestydím - ani mlčet: nádherně jsme spolu, ano spolu, mlčeli. Mlčeli a přece právě proto byli spolu.

V tom tři metry před nás na trávník dosedl havran. Velký, černě až do fialová lesklý pták na silných pařátech. Váhavě se na nás podíval, co my jako na to,

a sklonil hlavu s velkým silným zobákem na stranu, jakoby se ptal, můžu?

Znal jsem tyhle ptáky, celá hejna se jich vždycky na podzim houfovala u Opavice a na polích za ploty zahrádek. Cítil jsem ale, že Sherry takhle velké havrany nikdy neviděla. Bylo to jen několik okamžiků: byl jsem tam, na 100%, má mysl registrovala vše co se stalo v posledních třech dnech: věděl jsem, že Sherry ví, co se večera při dopoledním zazení stalo, registroval jsem i její včerejší slzy radosti nad mými slzami a dnešní všeobjímající pocit radosti a soucitu a vzájemnosti po těžkých třech dnech seššinu, a přece jsme si v té záplavě informací, které byly spíše poli energií, udržovali svou identitu. Každá myšlenka a každá informace byla zároveň tam i jinde, bez nutnosti cokoli předávat a vysílat a vůbec nebylo nutné cokoli překládat a už vůbec ne interpretovat. Slastně jsem zůstával plně soustředěn, ale zároveň si furiantsky dovolil předvést se a Sherry pobavit. Otočil jsem se pomalu k havranovi a s plnou soustředěností se černého velkého a se skloněnou hlavou naslouchajícího ptáka, který byl tam kde byl právě proto, abych se mohl zeptat, zeptal: „Co je to zen?“

Sherry přesně věděla, co všechno mám „na mysli“ a já věděl, že ona ví, že vím, že ona ví, a dokonce jsem věděl, že i havran ví, co se děje mezi mnou a Sherry a mezi mnou a Sherry a jím.

Takhle se ptávali mniši a studenti zenu celá staletí. Takhle hloupě se ptávali a mistři je nakopávali, aby zdůraznili pádně a třeba jednou provždy, že slova jsou jen slova a okecávat život není žít. Co je to zen je právě tak nesmyslná otázka jednoho programu jednoho intelektu směřované druhému programu jiného intelektu, vyvolávající odpovídající povrchní společensky předepsané a pohodlně nabířované fráze odpovědí.

Takhle se žáci a mniši celá staletí ptávali a po kopancích, fackách, urážkách razantních mistrů, nebo po enigmatických odpovědích a činech těch shovívavějších a mírněji se projevujících, propadali mniši a žáci bezmeznému zoufalství a zmatku. Existují stovky historek a stovky jiných reakcí mistrů na tuhle základní a nejpitomějši otázku po smyslu zenu.

Na kurzech v Bělém jsem dával k dobru, jako ukázkou práce s koanem, Soen Sa Nimovu otázku „Kdy je cukr sladký?“ Jde o to odpovědět na otázku tak, aby to bylo tazateli nad slunce jasné. A co kdyby byl tazatel hluchý? Němý? Jediná správná a vyčerpávající odpověď není vyjádřitelná slovy: nemůžete říct - i když je to odpověď správná - půjdu a dám mu cukr na jazyk. To jsou jen slova. Musíte jít a dát mu cukr na jazyk.

Takže: na lavičce já a Sherry, dva metry před náma obrovitý černofialový pták se skloněnou přemýšlivou a moudrou hlavou, a ve vzduchu otázka: Co je to zen?

Havran narovnal hlavu, procedil (opovrživě ale zároveň laskavě) mohutným zobákem „Krrrrrááá“ a elegantně, lehce a plavně zvedl své mohutné tělo a několikerym máchnutím dlouhých lesklých křídel zmizel ve světě havranů.

Oba dva, Sherry i já, jsme věděli, že havran, zenový mistr, odpověděl správně. Nejsprávněji jak mohl. Nedalo se nic dodat. Ve vteřině úžasu, radosti, pokory, pochopení, posvátnosti ale zároveň i obyčejnosti té chvíle jsme oba vypukli v hurónský smích. Nemohli jsme se zastavit, slzy nám tekly proudem, plácali jsme dlaněmi o stehna a kolena, svíjeli se radostí a obyčejným lidským pocitem všepronikajícího štěstí. Věděli jsme, že oba víme, že ten druhý také ví, věděli jsme, že všechno je tak, jak má být, a že jsme si to zasloužili. Věděli jsme ale také, že havran by zakrákal i tak. Že svět se

točil a bude točit i bez nás dvou. Přesto jsme právě teď právě my dva byli ohniskem několika z miliard milionů možných kombinací střetů dějových nitek, a velký černý pták nám poskytl milost a radost to vědomě zažít.

Havran pak za mnou znovu přiletěl ještě o šest let později do Prahy. Jeli jsme kupovat tři gongy někam do Podolí. Cestou od autobusu jsem Sašovi vyprávěl o své havraní příhodě, když tu náhle před námi na špinavém trávníku havran. Velký, černě fialový, se skloněnou hlavou. Přímo fyzicky jsem cítil „rozcestí“ svého života. „Přiletěls potvrdit co jsem vyprávěl, že?“ oslovil jsem havrana. Ten narovnal hlavu, otevřel zobák, chvilku neřekl nic a pak pronesl souhlasné „je to tak“. Havraní řečí to znělo krrrááá. Ale já i Saša jsme rozuměli. A já věděl, že jsem opět na křižovatce a ve správném směru. A přes gongy jsem se později dostal k tibetským mísám.

Hledači pravého zvuku (tč. tajemník prezidenta republiky, volný novinář, výrobce bubnů a didjeridu)

MAREK s přáteli a KS Opatov, Praha 4-Jižní město

p o ř á d a j í

5. srpna 1986

GONGový koncert!

"Mír na Zemi nastane, až se všechny zvony a gongy celé planety rozezní..." (Robert Muller v knize OSN)

V den míru se v Tokiu, Praze, New Yorku a mnoha dalších městech a místech na Zemi rozezní v rukou nejružnějších lidí zvony a gongy. Gong, původně staročínský válečný nástroj, symbolizuje sjednocující prvek: unifikuje nejruznější frekvence a zvuky v jeden mocný "tón Vesmíru". Zvuk gongu léčí: působí přímo na pravou mozkovou hemisféru, mimo běžně zúžený rámec našeho vnímání. Stimuluje přímo nervovou soustavu a mozková centra bez ohledu na rasu, vzdělání, státní příslušnost či sociální zařazení člověka. Zvuk gongu, který vzniká synergicky (výsledný tón je syntézou mnoha nejruznějších rezonancí) může být počátkem procesu, který sjednotí celou Zemi a dá zaznít v nejbližším budoucnu celé planetě mocným, harmonickým zvukem tvůrčího, šťastného lidstva bez válek a útlaků.

Víte-li o nevyužitém zvonu či gongu, neváhejte, přijďte rozvibrovat planetu mírovými údery gongů a zvonů. Další informace poskytnete: MAREK, Slovenská 17, 120 00 PRAHA, tel.: 2519093

RUZYNĚ

*„Mistře, jak to,
že jste pořád tak vyrovnaný?“
„Toproto, že když mám hlad,
jím, když se mi chce spát, spím.“
„Ale to přece děláme všichni,“
divil se žák.
„Kdepak, když ty jíš, mluvíš.
Když máš být bdělý, spíš.
Když máš spát, sníš.
Když máš poslouchat, mluvíš.
Vtom je ten rozdíl.“*

„Utikéééj,“ poznamenával pravidelně jeden mladý zloděj aut nad šachovnicí a zachraňoval svou dámu. Já jsem to už na „přibyláku“ (cele pro čerstvě zadržené) párkrát taky zkoušel, ale zjistil jsem celkem brzo, že ve vězení člověk mého typu musí jaksi „rozostřit“. Nemyslet logicky a na konkrétní věci. Vždycky, když jsem hrál dámu nebo šachy, „rozmyslel“ jsem se natolik, že jsem se pak se slzami beznaděje v očích dlouze dával do pořádku.

Cvičil jsem. Nejprve jen předklony, dřepy, dechová cvičení, aby si spoluvězňové (6 mužů na cele) zvykli. Postupně jsem se odvažoval víc a víc. Dva mladíci, čórkaři, kteří neustále kouřili (a když došly cigarety balili cupaninu z dek do novinového papíru), pak sami od sebe přestávali. Dělal jsem ráno pozdrav slunci, přes den před jídlem bandhy, kdy to šlo (tak, aby to neviděli bachaři okýnkem) jsem seděl se zkříženýma nohama.

Chystal jsem Gongový koncert. Měl to být jeden z padesáti podobných koncertů na různých místech světa. Jakási štafeta pozitivních vibrací. Od jara 1984, kdy mi otiskli inzerát v americkém časopise New Age Journal (který mi poslala Sherry Rochesterová), jsem si dopisoval s asi 40ti přívrženci hnutí „new age“. Posílali mi kazety, časopisy, sem tam knížku. Také se chtěli podělit.

StB mi ale už od mé cesty do Japonska (1979) kontrolovala poštu. Musel jsem je dost zaměstnat, protože jsem psával a dostával 5 až 10 dopisů téměř denně. V den konání koncertu (5. srpna 1986) ráno v devět zazvonil

Gong for (Inner) Peace

GIVE MIND A CHANCE (with a sound)

To achieve global peace, we ought to be peaceful within us. Because of negative air (noise, society, arms and ego) and thinking (and radar, TV, radio) pollutions, we are affected from inside, too. Inner Peace, and its resulting body's mind/perce harmony must be the basis to begin to change our personal (and global) thinking and behavior patterns. Sound and music help us tremendously.

From my long term musical and theta ray experience, I do know that with the help from nice music (sound) one can not only, in an active and positive way, directly influence brain and nerve cells, and tune them up to higher and more effective levels, but can bypass preconceptions, ideas, prejudices and illusory problems too. Musical stimulation of our brain and body (especially the underconsciously right half of the brain) can trigger radical shifts of global transition, a better life and global peace.

The Gong, formerly a religious instrument of the old Chinese, now a therapeutic instrument of relaxation, has the power equivalent of hundreds of musical instruments. Its mighty and synergic sound (result of the synthesis of its frequencies) directly stimulates our nervous cells, interferes with the brain's alpha and theta waves, and uplifts and unites people regardless of their nationality, color of skin and level of education. A "time machine" with now and here reality.

Try it: strike a gong (or bell) with regular strokes and produce full synergic sound for 10 or 20 minutes. Do not judge, think, value. Just be one with the sound. Measured in galvanic skin response terms, relaxation achieved is 40% deeper than normal. Add deep breathing, and you're hitting 1 note with one stroke you simultaneously practice pranayama

breathing, meditation, and you're directly massaging your brain from outside and inside.

We clean our teeth daily, change our clothes, but do nothing for our brain and mind. Once you begin to build your inner peace (with whatever method you like and prefer), you'll be able to comprehend the world around you from a higher perspective, recognizing what's most important in every second. This very "personal" revolution in everyone's thoughts and helps each of us to discover our spiritual similarities. Let's use work with what is dividing us, let's find what is common and helpful.

Cooperate with your method and discover approaches to a global network of "new age" healing.

I'm so happy I live here and now, even with so many problems; they are the challenges!

Manak,
November 17
120 00 Prague, Czechoslovakia

zvonek a já byl požádán dvěma mladíky v kožených bundách, abych šel s nimi, že si něco potřebují ověřit, že mne pak hned zavezou zpátky. Po celodenním výsledku na Bartolomějské jsem přespal v „cépézetce“ (cela předběžného zadržení) a druhý den odpoledne prokurátorka Fuchsová podepsala příkaz k převzetí do vazby. Domů jsem se vrátil za dva měsíce.

S obhájcem jsem se mohl setkat po šesti týdnech. Tehdy mi taky dali první poštu. Vyšetřovatelé vyhrožovali dvacetiletým vězením. Při domovní prohlídce zabavili stovky kopií dopisů, všechny samizdaty, rukopisy, ale i psací stroj, gramofon se zesilovačem a stovky kazet. Byl jsem obviněn z „poškození zájmů republiky v cizině“. V anglicky psaném japonském měsíčníku otiskli v roce 1984 můj dopis, ve kterém jsem psal, že „rocková hudba není v ČSR povolována“ (is not allowed). Překlad soudního tlumočnicka zněl „rocková hudba je v ČSR zakázána“, a to přece není pravda, takže jsem „šifil nepravdivé údaje a tím poškodil zájmy republiky v cizině, podle paragra-

fu"...atd. Měl jsem být exemplárně potrestán jako vůdce protistátní skupiny. Měsíc po mně byli vzati do vazby členové Jazzové sekce.

Chvillemi to bylo, zvláště po výsledcích, velice kruté. Bachaři si zpestřovali život raziemi do cel, nebo třeba tím, že mne k výsledkům vedli schválně oklikami, tak, aby na mne na několika místech mohl jakoby náhodou z poza rohu vybafnout veliký služební pes. Když jsem zjistil, že mladí na cele po večerce dlouho do noci kecají, začal jsem je učit „snít“: zapamatovat si sny a programově s nimi pracovat. Vysvětloval jsem, že ve spánku (a ve snu) je člověk svobodný. Necháпали, a tak jsem zavedl „večerní univerzitu“: dělal jsem přednášky o Japonsku, buddhismu, meditaci, józe, hnutí „new age“, pravohemisférovém myšlení. Zavedli jsme „terapii smíchu“: vyprávěli jsme si vtipy. Bachaři necháпали, ale nemohli nic dělat. Na stěnách cely visel sáhodlouhý seznam toho, co bylo zakázáno. Nikoho ale nenapadlo, že by se vězňové mohli celé večery smát a tak smích zakázán nebyl.

Výsledky byly stále delší, major Peřt se mnou probíral překlady svých dopisů a článků, a já ho odnaučoval kouřit, rozčilovat se a pravidelně jsem ho informoval o svých pokrocích, co se týče fyzické kondice a ohebnosti. Za dva měsíce na mě stále neměli nic než ten původní „překlad“ dopisu otištěného v Kyoto Journalu.

Jídlo bylo hnusné. Hlad byl ale nejlepší kuchařem. V druhém měsíci přišli na celu brzy po sobě chirurg z Bulovky a výrobní náměstek nějakého stavebního podniku. Oba dva byli zvyklí chodit v obleku a kravatě: tady byli ve vytahavých hnědých teplákových soupravách. Nejvíc jim ale vadilo, že když šli na mísu, zapáchali (po takovém jídle nebylo

divu). Nemohli pochopit, že ač konzumuji stejné blafy, nesmrdělo mi to jako jim. To je jednoduché, vysvětloval jsem. Protože cvičím a jsem uvnitř v harmonii, tělo si to vše přebere a co má strávit stráví. V každé učebnici jógy se přece dočtete, že „stolice jogína má být hnědá, tuhá, vláčná a nepáchnoucí.“ Zvláště chirurg protestoval: Já znám každou kostičku v těle, každý sval, přece mi nebudeš tvrdit, že tím, že zkřížíš nohy, ovlivňuješ stolici!"

Zatímco mladí okukovali a sem tam se také pokoušeli zkřížit nohy nebo cvičit se mnou, tihle dva odolávali. Jednou jsme v pátek dostali k večeri tvrdý kousek chleba a něco jako „ďábelskou směs" - tučnou přepepřenou směs pomletých klížek. Bylo jasné, že po tomhle se všichni, jak poznamenal chirurg, „posereme do vejšky". „Víš, co", řekl na mou adresu, „jestli ani po tomhle ráno nebudeš smrdět, začneme tady s kolegou cvičit jógu s tebou."

A začali.

Chyběla mi hudba. Chyběly mi příjemné zvuky, protože ve dne se chodby otřásaly řevem bachařů, zvukem letadel z blízkého letiště, a v noci chrápáním věžňů a štěkotem rozdražděných psů. Zkoušel jsem si polohlasem zpívat, to ale rušilo kolegy. A tak jsem si začal tiše, neslyšně mručet a velmi tiše pobrukovat lidovky, Beatles a hlavně písničky Simona a Garfunkela.

Když mne propustili, odjel jsem autobusem z Ruzyně na Vinohrady a v jakémsi tranzu šel Francouzskou ulicí domů s hlavou plnou „Sound of silence", zvuků ticha. Doma jsem okamžitě vytáhl desku a Zvuky ticha si pustil. Věděl jsem, že to bude nářez. Věděl jsem, že musím velice opatrně. Stačily tři čtyři vteřiny a já explodoval zevnitř.

Nevím, jestli kdy kdo byl tak hluboce, v slzách štěstí, vděčen svým vyšetřo-

vatelům. Celou svou hudební kariéru jsem hledal bránu, kterou bych vešel do království souznění. Vždy jsem rád improvizoval, vždy jsem jako ohař na stopě sledoval magickou schopnost zvuků a hudby sjednocovat tělo a mysl s realitou a přítomností. Jako dospívající jsem jednou náhodou poslouchal Lisztovo Preludium a zažil něco nádherně nadpozemského. Věděl jsem, že hudba je „mocná čarodějka", ale od té doby se mi už nikdy nepodařilo dosáhnout oné puberťácké intezity hudebního prožitku. Ted a tady, také díky čacké péči StB a vězení, jsem tedy absolvoval vysokou školu Umění naslouchat. Byl jsem si naprosto jist (a budoucnost to také prokázala), že od téhle chvíle se už vždycky budu umět, díky (teoreticky jakékoliv) hudbě, sjednotit, harmonizovat, zenergetizovat, povznést.

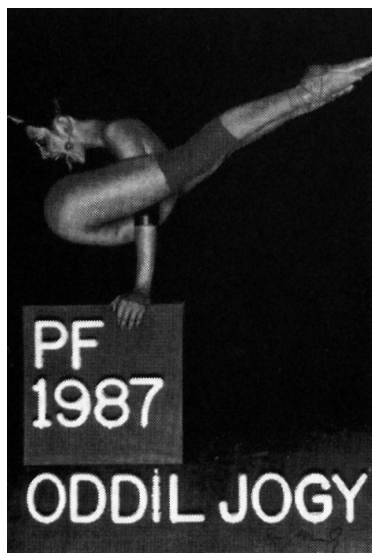
Jako ve zrychleném filmu mi hlavou proletěly vzpomínky na první poslech „Jesus Christ Superstar" (to byla také vůbec první věc, kterou jsem přeložil a začátek mého učení se angličtině), objevy King Crimson, Ena a Wyatta a Zappy na černé burze desek, první bicí a zkoušky s Neduhou a Extempore, indickou hudbu a tabla, Elektrobús a Amalgam, ale také ženové zpívání (Kido) ve Varšavě a bubeničky koan. V jednom dopise mi mistr coby komentář na mé nadšené popisy hudebních zážitků napsal: „Sound of music is a low class. No sound of music is very high class."

Týden poté, co jsem vypadl z Ruzyně, jsem měl s MCh Bandedm hrát na vernisáži obrazů. Trochu jsem se toho bál. ^čel to být a také to byl rachot. Nádhera. Sjednoceni jako nikdy předtím, všichni jsme nakonec, aniž jsem si to řekli, zastavili. Jenže zatímco tělo se zastavilo, mysl byla rozjetá a ne a ne se z těch vesmírných výšin a prostor vrátit do Čapkovy galerie a k obrazům

Rittsteina. Vzpomněl jsem si na obrázky Kannon, japonské verze bodhisattvy soucitu, která se maluje se stříbrným vláknem vedoucím nějak do oblak. Vědomí a duše poletovaly volně a svobodně někde mezi prostorem a časem, spojeny s tou hmotnou schránkou někde dole v Praze na Vinohradech jen tenkou stříbrnou nitkou. Věděl jsem, že stačí chtít (tak jako ve snu stačilo pak chtěním změnit atmosféru a tím nepřímo ovlivnit děj) a uletím docela. Došlo mi, že zážitky při seššinu ve Varšavě (a cibule) a popisy z Bardo Tedol a Moodyho a „NDE“ (zkušenost blízké smrti) z dob na škole v Karlových Varech a neuvěřitelně stručná tvrzení mistrů o tom, že „Ty jsi To“, že to všechno je pravda.

V jednom záblesku jsem si tedy vernisážově vyzkoušel a ověřil, právě tak jako tehdy ve Varšavě, sem tam něco z tvrzení guruů o „siddhis“, kouzelných schopnostech pobývat mimo tělo a prostor a čas, a sestoupil dolů, zpátky do těla bubeníka, který se otfěpal a pomalu tranzu dokonalého vychutnávání každého pohybu, majestátně začal balit své bubny.

V rámci vyprávění o buddhismu, zenu a duši jsem jednou zakončil večerní univerzitu na rozyňské cele č.437 otázkou: Víte jaký je rozdíl mezi buddhistickým nebem a peklem? Po chvíli ticha jsem pokračoval: Žádný. Nebe i peklo jsou stejné veliké sály plné velikých v průměru pětimetrových kulatých stolů, které se prohýbají pod tíhou vybraných jídel. Jenže jsou k tomu patřičně velké, pětimetrové přfbory. V pekle se každý marně snaží něco nabrat. V nebi se lidé krmí přes stůl navzájem.

Pobyt v klášterní cele v Ruzyni mne tak nadopoval, že jsem okamžitě po propuštění nemohl nechat „malé Čechy“ na pokoji

PROLETÁŘI VŠECH
ZEMÍ,
ZAZEŇTE SE!

Šamani z Německa čarují v hlavní meditační hale ve Ždarci u Skutče

ŽĎÁREC

Žák „Kdy to všechno skončí?“

Mistr. Jak dlouho trvá tento okamžik?“

*Žák: „Nejsem schopen vás sledovat,
mistrě.“*

*Mistr: „Nemám čas
nimrat se tvými otázkami.“*

*Žák: „Ale musíte mít něco
pro takové jako já.“*

Mistr: „Když si o to řeknou.“

Žák: „Tak tedy prosím...“

Mistr: „Chybí ti něco?“

V prvním patře bývalé hospody ve Zdarci sestavili šamane z Německa svou sestavu peříček provázků hůlek a kamenů. Dole probíhal zsvěcovací kurz reiki. Víkend pomalu končil. Poprvé se u nás pořádala „sweat-lodge“ a chození přes oheň. Němci se rychle balili, že spěchají do Prahy. Nechápal jsem proč. Musíme ještě něco vyfídit, vymlouvali se. Ale co, divil jsem se, protože jsem je vlastně přivezl a nechápal, co to mají za tajnosti. „Tak dobře,“ přišel za chvíli jeden, „my ti to prozradíme. Ale nikomu to neříkej. Existuje seznam padesáti posvátných míst na světě... a Praha je jedním z nich. Chceme ještě stihnout procházku. Pokusíme se najít některé konkrétní pozitivní místo.“

V roce 1985 jsem si začal dopisovat s José Arguellesem, naděncem pro mayské a aztécké mýty stejně jako pro kosmologické a astrologické souvislosti (připravoval tzv. Harmonie convergence). Psal mi také o seznamu padesáti míst na planetě, jakési síti duchovně akupunkturálních bodů, na kterých se pokusí zorganizovat meditační setkání ve snaze „rezonovat“ s odkazem předků a mystických tradic. Napsal jsem mu dlouhý dopis o (alchy)mystických tradicích rudolfínské Prahy, o sbírce relikvií Karla IV. a jeho snu učinit z Prahy duchovní centrum Evropy. V příštím Josého dopise byl inovovaný seznam 50 posvátných míst - Praha byla mezi nimi.

Celou cestu s „šamany“ do Prahy jsem se usmíval. Vždycky jsem chtěl být slavný. Kdo by nechtěl, že. Uvažoval

jsem o slávě hudebnické, malířské, spisovatelské, jako kluk jsem chtěl být kosmonaut nebo jaderný fyzik. A vida, možná budu slavný úplně jinak, spekuloval jsem. Předpokládáme, že díky „tajnému“ seznamu začnou do Prahy stále víc jezdit duchovně čistí (meditacemi a hodbou), zušlechtění, pozitivně vyznaující lidé. Budou se procházet městem, které střeží duchovní odkaz všech rabinů, hledačů grálu, stavitelů chrámů, sběratelů ostatků, hledačů kamene moudrosti a hvězdné harmonie. Městem, kde někde pod vrstvami současnosti (co to je padesát let okupace a nesvobody proti půl století Karlova mostu s jeho numerologickým křestním listem) leží ohniska a víry duchovní energie.

Je to jako když učitel na stupínku ťukne do ladičky a všem žákům ve třídě se jejich ladičky rozezní. Soustředěné a stále silnější, ale i citlivější myšlenková pole mozků a osobností turistů a mistrů a cvičitelů reiki a novodobých šamanů dřív nebo později zarezonují a spustí řetězovou reakci hlubinných rezervoárů staletými opuštěné duchovnosti.

Jaká je role jedince v dějinách? Mohl by můj dopis a následné zařazení Prahy do seznamu posvátných míst být časovanou spouští hlubinných a následně i společenských změn? Posloupnost v přítomnosti nepochopených činů a situací se ve zpětném pohledu jeví tak jasná.

Když si u nás dávali začátkem 70. let dostaveníčko východoněmecké slečny se svými západoněmeckými hochy a jednou mi přivezli prvního Castanedu, určitě něco spustili.

Když po okupaci přestaly vycházet dobré knížky, nouze čtenářského hladu mne donutila prohrabávat antikvariáty a objevit svět dálnévýchodní filosofie (a Číny a Japonska).

Byla náhoda, že jsem jednou navštívil antikvariát v Italské (kam jsem chodil

zřídka), sáhl do regálu a vytáhl a okamžitě pro přátele přeložil Racka (od R.Bacha)?

Když jsem připravoval cestu do Japonska (celé dva roky jsem četl, dělal na brigádě, učil se jazyk), skoupil jsem postupně všechno, co kdy bylo u nás a v dostupném anglicky hovořícím světě vytištěno o Japonsku a zenu. Pak jsem v Naře dostal holí a vyprázdnil hlavu.

Ve Žďárci i jindy a jinde jsem se vždycky snažil lidi na Cestě sjednocovat. Nechápal jsem, jak mohou dva oddíly jógy v jednom městě soupeřit. Nechápal jsem, co mají jogíni proti Harekrišnovcům, výživáři proti makrobiotice, hinduisté proti Radžnýšovi. Nechápal jsem jak můžou studenti zenu být tak povrchní a hádat se kvůli kimonům nebo tomu, zda se budou sůtry recitovat v korejštině nebo v sanskrtu. Nechápal jsem obvinění z „ego-tripu“ (vždyť jediné, co bylo důležité, bylo využít čas a možnosti na 100% a když to nechtěl dělat někdo jiný, v zájmu urychlení a hladkých postupů jsem se ozval a jednal). Trápilo mne to. Jenže pak jsem se dostal k buddhistickému horoskopu a zjistil, že to všechno mám ve svém „znamení“. Zjistil jsem i o svých kritikách, že nemůžou jinak. Odpustil jsem jim všem a chápu je. Začal jsem si hluboce vážit každé minuty tady a teď, v tomto kráteru země české. Začal jsem být vděčen za lekce osudu.

Jinak řečeno: přestože jsme si neustále tak stěžovali, tolik se toho a tak příjemně povolna událo. Nepleťte nám hlavu filmy o Bondovi, davy guruů, stohy desek. Němečtí šamane si lebedili, jak je tady u nás snadné uspořádat chození přes oheň - nemusí žádat o povolení rozdělat oheň magistrát a hasiče. V tu chvíli byl Žďáree centrem Vesmíru. Přinejmenším pro čtyřicet lidí.

Jídelna ve Ždarcí (U Hlaváčků)

Už od dob zážitku NDE jsem si z života začal dělat srandu. Časopisy, které jsme vydávali s J.J.N., byly předzvěstí. Při seššinu ve Ždarcí jsem poprvé pochopil neobyčejnou laskavost každého mistra, ale i sklon k nakopnutí, ráně holí a ironickému nadhledu. Vždyť je to směšné, jak se mnozí pachtíme za pitomostmi a jak lpíme na svých pravdičkách. „Sypejte hovna ptáčkům“, radil jsem tehdy a později jsem vydal Březen, almanach namířený „do vlastních zenových řad“. Dodnes mám někde schovaný soudní zápis o zabavených dokumentech Jsme v jedné prdeli, ty i já“ nebo „Bleat či nebleat“ (jak se asi museli tvářit vyšetřovatel, soudce a zapisovatelka, když to diktovali a psali). „Neplivte na zem, sedí se tu zazen.“

Mistr Seung Sahn před dvaceti lety začal budovat formálně silnou a přesně organizovanou zenovou skupinu s množstvím pravidel. Kdo projde testem

koanů, musí tři roky „mlčet“, pak je jakýmsi „učitelem dharmy“, opět testy (i s jinými mistry jiných sekt a škol) a opět tři roky „mlčení“. Loni na podzim pak předal symbolickou misku, róbu a hůl třem svým žákům, z toho dvěma Američanům (jedné ženě). Jenže mistr sám dostal titul „mistra“ od svého učitele když mu bylo teprve 22 let.

Každý jsme nějaký. Někdo vyžaduje disciplínu, jiný si nedá sáhnout na tvrdohlavě svou, divočejší Cestu. Proč ne?

Při zenovém blbení se pár lidí ve Ždarcí fyzicky tak zruinovalo, že zažilo pocit štěstí. Být šťastný je tak snadné. Pomoci jiným pochopit, to už je obtížnější a někdy nemožné.

Během meditace dole v jídelně nás jeden mladík vyrušil zoufalým zvoláním: Já nemůžu! Co nemůžeš, vyptával jsem se. Nemůžu se soustředit, vysvětloval. Zkousím se ztišit a počítat dech, ale vždycky si vzpomenu, že tady byla hospoda a vidím ty ožralce... To je snadné, řekl jsem. Zatímco ty máš „hospodu“, my ostatní máme „klášter“.

Od jisté doby propaguji instituci „domeček“. Jako dítě jsme také hráli na honěnou a „na babu“, dnešní děti mají ale něco, co my jsme neměli: domeček. Když je dítě už už skoro chyceno, může si dřepnout a prohlášením „domeček“ získá politický azyl: nesmí babu dostat.

Navrhuji domluvit se s kolegy v zaměstnání, s rodinou, partnerem, dát do rohu místnosti židli a prohlásit toto území za nedotknutelné a posvátné. Bude to takový „domeček“. A kdykoliv bude kdokoliv v úzkých, nebude vědět jak ze situace ven, prohlásí: „domeček“ a sedne si do bezpečí, na židli. Brzy se z rohu a od židle začne šířit atmosféra bezpečí, klidu a míru. Hádky a spory se začnou řešit „před bojem“.

Zdárec byl hospoda, dnes to ale je nejdéle sloužící jógové (a new age) cent-

rum v Čechách. Vibruje pohodou. Jako kostel. Jako prostor, kde se už pár let nenadává, nebojuje za mír, neplní plán těžby.

Therese Schroeder-Shekerová, harfenistka zpěvačka a terapeutka, která pomáhá svou hudbou lidem umírat, jednou s přáteli putovala po evropských katedrálách. Domluvili se, každý svou cestou a po spirále obešli katedrálu, vešli dovnitř a v určený čas se sešli uprostřed a všichni najednou zazpívali tón, o kterém cítili, že vyjadřuje ten který katedrálův prostor. Vždy se sešli a vždy to byl trochu jiný tón.

V každém z nás je takový prostor. Každý z nás zní a rezonuje. Dovolme si znít a rezonovat. Dovolme to i těm, které potkáváme.

Teoretická příprava na znové bílení bývalé hospody

ušmudlaný sen

amateurské plkání
o snu, "new age"
a současnosti

(Marek)

Rupert Sheldrake uprostřed svých studentů, vlevo stojí jeho žena a šamanka Jill Purceová

VIZE

Mistr Won Hyojako mladík bojoval ve válce a byl zdrčen prázdnotou života. Oholil si tedy hlavu a odešel do hor aby žil jako mnich. Přečetl mnoho suter, ale nechápal pravý smysl buddhismu.

Doslechl se o velkém mistrovi a rozhodl se, že ho navštíví. Cesta vedla přes poušť a Won Hyo zabloudil. Po několika dnech se sotva doplazil do nějaké chatrče. Byla naprostá tma. Umíral hladem a žízní. Vtom nahmatal něco jako nádobu a v ní dokonce vodu. Napil se - ó, jaká lahoda.

Byl zachráněn.

Ráno se Won Hyo probudil a spatní, že leží v troskách chatrče, to z čeho pil byla lebka někoho, kdo tam umřel před ním a to co pil byla břečka plná pohybujících se červů. V tu ránu se Won Hyo pozvracel.

A v ten moment dosáhl osvícení. Když se mu otevřela ústa, otevřela se i jeho mysl.

Pochopil, že myšlení je to, co vytváří „dobré nebo špatné“.

V noci mu to zachránilo život a bylo to lahodné, ale když to „viděl“, pozvracel se.

Pochopil, že myšlení tvoří jeho vesmír a je jeho pánem.

Bez myšlení není ani vesmír, ani Buddha.

Vše je Jedno a to jedno je prázdnota.

Ted už mistra nepotřeboval.

Fotbalové utkání a přeplněné londýnské metro způsobilo, že jsem k autobusu do Prahy přišel jen asi 15 minut před odjezdem. Ouha, mé místo prý už prodali. Nic nepomohlo, autobus odjel beze mne, společnost mi však poskytla bezplatný nocleh a já měl před sebou, až do dalšího autobusu, téměř čtyři celé dny navíc v Londýně. Hurá. Lepší vyvrcholení šestidenního pobytu v Anglii jsem si nemohl přát.

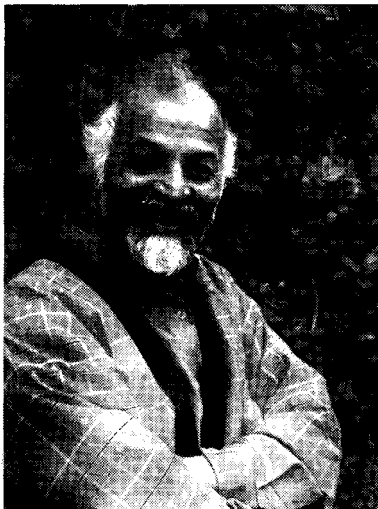
Když mi na jaře 1990 telefonovali z nějaké společnosti, že do Prahy přijede nějaký Ind a jestli bych se jim o něho nepostaral, samozřejmě jsem souhlasil. „Staral“ jsem se o různé Indy už od dob, kdy jsem se učil hrát na tabla. Ukázalo se, že nějaký Ind se jmenuje Satiš Kumar.

V roce 1984 (po cyklu přednášek pro Jazzovou sekci na téma hnutí „lidského potenciálu“ a rozvoje pravoemisférového tvůrčího myšlení a sérii koncertů s Emilem na téma indické hudby) jsem vydal v nákladu 200 kusů Almanach překladů, sborník přeložených materiálů o hudbě new age, Sheldrakeově teorii morfogenetických polí, fenoménu sté opice, nejnovějších psychotechnologiích (biofeedback, floatační vany). Zmizelo to mezi přáteli a prakticky žádná odezva. Jedna z historek, která se do sborníku nevešla, mne pak provázela prakticky na každém tehdejší semináři či kurzu.

Dva mniši se přeli, jestli se může kouřit při meditaci. Nemohli se dohodnout a tak se šli zeptat svého mistra. První mnich vyšel z mistrova pokoje a kroutil hlavou, kdepak, nesmím kouřit,

mistr to zakázal. Druhý mnich po chvíli vyšel z mistrova pokoje a s úsměvem hlásil, mám to povolený, můžu. No jak tohle je možný, divil se první mnich, mně to zakázal a tobě povolil? Co ses ho ptal, opáčil druhý mnich. Jestli můžu kouřit při meditování, co ses ptal ty? Jestli můžu meditovat při kouření.

Tuhle historku citoval v jedné své práci Satiš Kumar.

A s tímhle Satišem Kumarem jsem procházel Prahou, ukazoval mu Karlův most a Malou Stranu a diskutoval na téma co on a co my tady a teď, po „sametovém převratu“ (já to přirovnával k vypadnutí dveří, které už držely jen na jednom zrezivělem hřebíku a studenti se do nich opřeli). Vyrozuměl jsem, že vede Schumacher college, jakousi školu new age, s možností studovat s různými filozofy, ekology a mysliteli a zároveň meditoval. Nadchlo mne to, ale vůbec by mne ani nenapadlo domnívat se, že bych se tam také já mohl dostat. Jenže když řekl, že za tři týdny začíná kurz, který povede Rupert Sheldrake, vyskočil jsem do výšky a s povzdechem plným nadšení ale i zklamání z toho, že u toho nemůžu být,

jsem Satišovi vyprávěl o Almamachu a překladech Sheldrakeových článků. A Satiš se zeptal - Tak proč nepřijedeš? A kolik to stojí, jsem s malou dušičkou vyzvídal já. 1200 liber, odpověděl a srdce mi spadlo do kalhot, ale on pokračoval, ale můžeš dostat stipendium. Cože? Povyskočil jsem po druhé, ale vzápětí se zarazil - jenže kurz začíná už za tři týdny a já mám nějaké přednášky a kurzy... Take it or leave it, pronesl Satiš Kumar, ber nebo nech být. A já se během pěti minut rozhodl a za tři týdny brzy ráno šoupal kufr městečkem Totnes až k venkovskému sídlu ve vesnici Dartington.

Byl jsem v sedmém nebi. Dobře zásobená knihovna, nádherná rozkvétající krajina plná květin, zeleně a jara, přepychové vegetariánské jídlo a spousta novinek a možnost učit se. Joj.

Přes pole do města vedla vyšlapaná pěšinka, o které jsem se domníval, že je jen dočasná. Chyba lávky. Tuhle pěšinku pro pěší jsem našel na tři sta let staré mapě okolí.

Jezdili jsme na výlety, např. do keltské krajiny Dartmooru s podélně kameny vyznačenými „leylines“, kde jsem poprvé Rupertovi ukázal svou „vlašťovku“, kus ohnutého drátu, pomocí kterého jsem se před lety naučil hledat vodu a geopatogenní zóny a různé jiné věci.

Jednom jsme dojeli až do Glastonbury, místu počátků anglikánské církve, a já tam zjistil, co jsem tušil: všechny katedrály byly postaveny ne náhodou na místech, která „pozitivně“ vyzářují. Mezi ruinami katedrály v Glastonbury jsem našel dvě místa, která přímo žhnula pozitivní energií. Jak se tu asi kdysi mnichům a opatům dobře modlilo!

Pak jsme vyšplhali na Tor, posvátný magický kopec s věží. Každý kopec je tvarový zářič (to jsem pak vychutnal o pár let později v Bělém mezi bizarními

skalami v rámci svých kurzů), ale co to se mnou dělalo v Glastonbury, to přesahovalo všechna tušení.

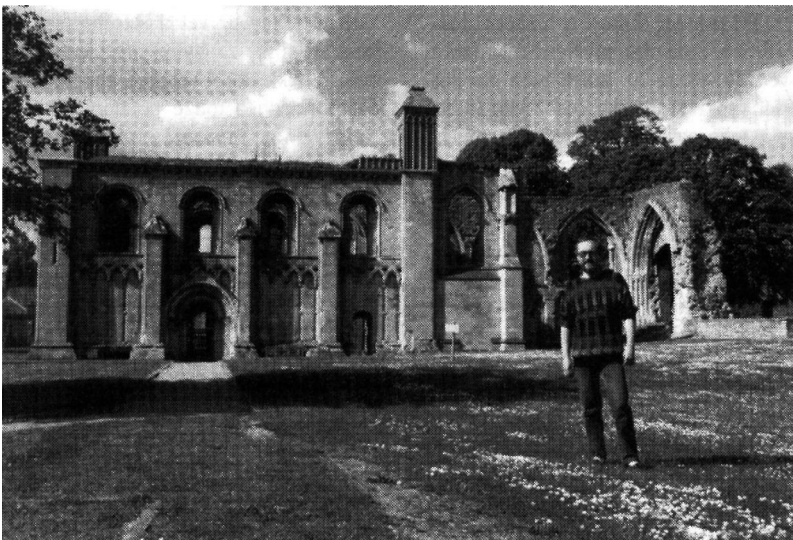
S Rupertem se nádherně diskutovalo nejen o morfogenetických polích a jeho pobytu v Indii, nejnovějších kosmologických teoriích a matematických fraktálech či teorii chaosu, ale např. i o oněch tajemných kruzích v obilí, čarodějích a šamanech. Jeho žena Jill Purceová (které jsem kdysi také psal a která mi tehdy poslala svou kazetu) nás učila šamanskému zpěvu (a podařilo se mi dostat i na její víkendový seminář). Jedno dopoledne jsem zpíval ve dvojici s Rupertem a docela nám to spolu vzájemně šlo (jinak jsme, každý sám, moc zdatnými šamany, co se týkalo kvality zpěvu tzv. overtones, nebyli).

V rámci jedné „hry“ jsme měli každý navrhnout nějaké konkrétní řešení, které by „změnilo svět“.

To bylo už ke konci kurzu. Mezitím se ukázalo, že z třiceti účastníků jen asi 5 pravidelně ráno cvičí jógu a jen tři

jsme pravidelně meditovali. Protože se několikrát, zvláště na výletech, stalo, že jsme museli v nejlepším všeho nechat a vrátit se včas „k večeru“ (a i jindy a jinak se ukázalo, že pro Angličany a Skoty je jídlo nedotknutelnou institucí), navrhl jsem jednou týdně půst, nebo jen polévku místo obvyklých tří čtyř chodů a zákusků a ovoce atd. Ti mne hnali.

Jindy jsme po ekologické přenášce s přáteli Američanem a Australanem připravili improvizovanou výstavku z desítek druhů potravin ze zásobárny tamní kuchyně (dobrovolně jsem každé ráno vstával první a zapínal myčku a připravoval snídani, takže jsem měl přístup do spíže a věděl podle původních obalů, odkud které jídlo je): brambory z Německa, jablka z Nového Zélandu, banány samozřejmě z Hondurasu, pomeranče z Kuby, mrkev z Francie, víno z Řecka, fazole z Austrálie a Rumunska, artyčoky z Brazílie atd. Ke každé surovině jsme přidali velkou cedulku s názvem země, odkud pocházela. Naše (provokativní) otázka zněla: pomeranče a banány,

Autor na duchovně nejsilnějším místě Spojeného království - Glastonbury

kiwi, prosím, proč ale jablka z Nového Zélandu a fazole z Austrálie? Copak se tohle nepěstuje i tady v Anglii a není to na trhu? Kdepak, ani za další měsíc se nepodařilo změnit dosavadní velkooběr zeleniny od jednoho dodavatele a odebrat zeleninu např. z místních biofarem. Prý to nejde.

Zjistil jsem tedy, že i oni dokonalí a zdraví Angličané jsou stejně tak otroky stereotypů svých systémů myšlení jako my Češi.

Zjistil jsem, že i my, Češi s nedostatkem sebevědomí, máme co nabídnout a o co se podělit (a tak jsem vytiskl dvě série frotáží pro místní galerii, přemluvil ostatní k vydání sborníku drobných příspěvků na rozloučenou, s přítelkyní objevil ve městě hráče na tibetské mísy a zorganizoval jeho koncert přímo u nás, pomohl zorganizovat i další koncerty, např. indického hráče na flétnu Chaurasii nebo kapely studentů z místní umělecké školy, kde mohou studenti i studentky studovat hru na piano ale také na indická tabla).

Při jedné diskusi o limitech dosa-
vadních způsobů myšlení a vnímání světa člověkem 20. století jsem pro ilustraci vyprávěl typický český vtip (a stal se z toho zvyk a díky večerům smíchu ve vězení jsem pak pravidelně vyprávěl tématem odpovídající vtipy a seznámil tak lidi z celého světa s českým humorem): Američan, Francouz a Čech stáli po smrtelné autohavárii na konci fronty před branou do Pekla. Čert vykoukl a s rozářeným úsměvem jim oznámil: Pánové, už mi sice padla, ale dnes mám svátek a mám dobrou náladu. Takže: každý si můžete něco přát. Když vám to dokážu splnit, nedá se svítit, musíte do Pekla, kdybych vám to ale náhodou nedokázal splnit, můžete ke konkurenci, do Nebe. Američan se tedy zamyslel a přál si zlatého Rolls Royce se stříbrný-

mi koly a dimantovým volantem. Lup, už tam stál a šel do Pekla. Francouz si přál jachtu z mahagonu o stodeseti kajutách a v každé aby byla nahá krásná žena jiné barvy pleti. Lup, už tam stála a šel také do Pekla. Čech se uprdl a řekl - pochromovat.

Jaký je tedy můj návrh, který by měl změnit svět?

Při OSN vytvořit radu moudrých (nejméně ze sedmi vzájemně se uznávajících osvěcených duchovních mistrů) a vyhlásit, že každý, kdo dosáhne (radou ověřeného) osvěcení, dostane za dva roky poté deset milionů dolarů.

(A zkuste domýšlet důsledky, jako jsme to dělali na Schumacher college, Totnes, Devon, Anglie).

Satiš Kumar vede na tzv. Small school, malou soukromou základní školu, na které si děti samy vaří obědy (a vaří i pro měkolik místních staroušků), učí se meditaci, józe, hlubinné ekologii, vydávají svůj časopis.

Když bylo Satišovi dvacet let, vydal se, pod dojmem neutuchající mírové aktivity tehdy už velmi starého Sira B. Russela, pěšky za čtyřmi prezidenty tehdejších nukleárních velmocí, aby jim předal poselství o touze po míru. Došel. Nejprve do Moskvy, pak do Paříže a Londýna a poté i do Washingtonu. Na počátku cesty mu nikdo nevěřil. I on sám pochyboval. Ale vykročil a šel.

Už téměř na konci kurzu si najednou Rupert Sheldrake uvědomil, že jsem z Prahy. Jsou Milovice v Československu, zeptal se jednou ráno. Ano, jsou, řekl jsem. A jsou tam ještě rakety s jadernými hlavicemi, ptal se dychtivě. Už ne, odpověděl jsem. Tak to funguje, vzdechl Rupert.

Před několika lety, když se prakticky rozpadlo britské mírové hnutí, protože se ukázalo, že přes veškeré manifestace

a osobní hrdinství jednotlivců při blokáde výjezdu ze základen, na kterých byly umístěny nukleární hlavice, se nepodařilo ničeho docílit. Základny fungovaly dál. Několik lidí se tedy rozhodlo ke zdánlivě nesmyslnému činu. Dohodli se, že se každý z nich bude denně 5 minut modlit za to, aby jim dvě vybraná místa se základnami takových raket, jedno z oblasti NATO, druhé z oblasti Varšavské smlouvy, byly čisté, bez raket. Rupert Sheldrake se vylosoval Cornwall ve Skotsku a Milovice v Českoslovenku.

Dnes jsou obě tato místa čistá, bez raket a základen. A nejen ona.

Druhý den jsme měli improvizovanou panelovou diskusi na téma „síla vize“.

A já, povzbuzován Sandi a několika dalšími, kteří respektovali mé „buřičství“, jsem se pokusil formulovat jakési základní desatero „líného“ Čecha.

1) Každý jsme dokonalý(á), jen se umět „vyčistit“ (meditací, hudbou, během, stravou, prací, soucitem, láskou).

2) Máme co zasloužíme (kdo klepe, bude mu otevřeno). Člověk může formovat svou budoucnost a také to stále dělá.

3) Co děláš, dělej na 100% a nebudeš muset pracně „uklidňovat“ klidné a zjišťovat, že není co zjistit: všechno víš a máš, všechno je jen otázkou pozornosti.

4) Všechno je jak má být, v rovnováze. Nejprve musíš dát (a vytvořit tak prostor, kam) - pak dostaneš.

5) Miluj a budeš milován (sud a budeš souzen). Nenič svou harmonii kvůli druhým, i nepřítelům posíle DUHU.

6) Život je teď a tady. Pozorností na vteřiny teď se vše řeší samo (stačí dávat pozor na výhybky).

7) Všechno a každý je Učitel (a šéf či nenáviděný partner či neúspěchy a prohry jsou ti nejlepší učitelé).

8) Všechno je iluze (stačí si uvědomit JAK vnímáme). S pomocí kladných iluzí však lze naučit (jinak egem, okolím a negativními iluzemi týrané) tělo reagovat a žít harmonicky.

9) Náhoda neexistuje, a budeš-li teď a tady připraven na vše, neočekávejte nic, zvládněš každou situaci.

10) Práce (a vztah k druhým) se nikdy neztrácí a je to jediné, co se počítá a co po nás zbude.

10 COMMANDMENTS

- 1) EACH OF US IS PERFECT
IT'S JUST A QUESTION OF CLEANING (HOWEVER WAY YOU CHOOSE: MEDITATION, WORK, MUSIC, YOGA, TAI CHI, ART, BODYWORK, ETC.)
- 2) WHATEVER YOU DO - DO 100%
THINK YOU'LL REALIZE THAT THERE'S NOTHING TO REALIZE. YOU ALREADY KNOW EVERYTHING. IT'S JUST A QUESTION OF ATTENTION.
- 3) WE HAVE WHAT WE DESERVE
WE CREATE OUR WORLD AND FUTURE. USE AND WHAT & HOW YOU WANT, WORK, SPEAK AND THINK.
- 4) ALL IS ILLUSION
IT'S POSSIBLE TO RECONSTRUCT AND MAINTAIN THE HARMONY & UNITY OF BODY, MIND AND PSYCHE.
- 5) LOVE AND YOU'LL BE LOVED
(UNLESS YOU'LL BE DISABLED) AS EVERY AS POSITIVE SEND THE RANGE OF BENEFICIAL TO YOUR FRIENDS, RELATIVES & STRANGERS.
- 6) EVERYTHING HAS IT'S OWN REASON
(UNLESS YOU'VE CHOOSEN) IF YOU'RE PERSONAL AND EVERYTHING, INCLUDING MATHS, YOU'LL BE A.C.K. YOUR (YOUR) OWNERS.
- 7) WORK IS ALWAYS BENEFICIAL
IT IS THE REALITY, INSTANTLY GIVE & THE WAY UNEXPECTEDLY, WITH UNCONSCIOUSLY LOVING RELATIONSHIP WORK IS THE ONLY THING WHICH WILL OVERCOME PURE DREAMS.
- 8) EVERYTHING IS YOUR TEACHER
MATHS, CLEANING, TRAVEL, ANIMALS, CHILDREN, FRIENDS, YOUR OWN FEELINGS, A BITTER SPOON OF ANY CAUTIONS! UNWARRANTED HELP YOUR TEACHERS! (UNLESS IT'S THE CASE WITH CRISIS & LOSS & DEEP MESSAGES)
- 9) LIFE IS HERE AND NOW
LIFE & PHYSICAL SITUATIONS ARE QUALITIES NATURALLY WITHOUT APPARENT. THEY ALWAYS-THERE IN IMMEDIATE VIEW. AND ALWAYS.
- 10) EVERYTHING IS IN BALANCE
YOU HAVE TO GIVE AND RECEIVE THE SPACE. BUT KNOW YOU'LL RECEIVE. WHEN THE STUDENT IS READY, THE TEACHER WILL COME.

Nahofe: Schumacher college v Dartingtonu

Dole: Anglická verze návodu pro líné Čechy

M E D I T A C E

se

zenovým mistrem

Thich Nhat Hahnem

Vipassana v mahájánové tradici

Thich Nhat Hahnovo učení začíná uvědomělým dechem a bdělou pozorností /údděi drobným denním úkonům. Pak nám demonstruje, jak využít plného vědomí a koncentrace k proměně a léčení obtížných psychických stavů..."

J.S. dalajlama

20.zář 14 hod.: Veřejné setkání

Modrá posluchárna FFUK, Celetná ul.14, Praha 1

21.zář 10-18 hod.: DEN PLNÉHO VĚDOMÍ

Městské kulturní středisko Černošice-Vráž, Mokropeská 1208
společně ze Smíchova bus 9.45 směr Dobříšovice, vstup 100 Kčs, stud. 50 Kčs
(podušku či deku sebou)

Návštěvě bude předcházet koncert Betsy ROSE (USA), která bude zpívat 23.9. od 20.00 v ÚKDŽ
a Nám. Míru (Praha 2) přímo ze srdce hlubinně-ekologické písně inspirované mistrovými texty.

Kontakt: Marek & Helena, OAZA tel. 25 10 26

EARTHLINK FOUNDATION tel. 29 60 47

DOTEK tel. 53 45 51 L.346

THAI

*Džošu se ptal Nansena: Co je Cesta?
Každodenní život, řekl Nansen.
Džošu se zeptal: Dá se studovat?
Pokusíš-li seji studovat, mineš ji,
odpověděl Nansen.*

Bylo to neuvěřitelně snadné. Všechno šlo samo. Zajištění místnosti, počasí, na poslední chvíli stihnutý autobus, lidi, Thai. Tak říkají zenovému mistrovi, malému drobnému a celosvětově proslulému Vietnamci, který žije v USA, vede centrum ve Francii a učí každodenní zen.

Po obědě, který byl venku (a dalo mi dost práce plně se soustředit na jídlo, protože dojmů bylo tolik), měl Thai přednášku. Tlumočení zbylo zase na mně. Thai si připravil tabuli, křídly, a začal. Já se nadechl, soustředil, a začal tlumočit.

Více jak dvě hodiny. Více jak dvě hodiny naprostého soustředění. Jen v jednom jediném okamžiku malinká ale vědomím registrovaná nepozornost, tak snadná a u tlumočení běžná. Po celou dobu jsem byl naprosto soustředěn, cele nasměrován na to, co Thai říká. Někde nade mnou malý svědek užasle sledoval, jak krásné, pečlivé a poetické věty se tomu dole linou z úst. Všechny předchozí zkušenosti byly zúročeny: to, že jsem se musel japonštinu učit skrz angličtinu (a „slyším“ teď anglická slovíčka tak, jak jsou psána, i když jsou třeba Japoncem, Indem nebo Vietnamcem vyslovena tak, že by ani Angličan nerozuměl) způsobilo, že „špehovat“ umím lip než přinejmenším dvě americké učitelky angličtiny; pomohlo i to, že jsem naposlouchal desítky amerických přednášek na kazetách.

Nebyl jsem to já: ono se to překládalo samo. Byl jsem jen kanál, kterým proudila Thaiova slova a já je jen pootá-

čel trošku „najino“, tak, aby to Čechům znělo česky. Má překladatel co nejuvěrněji sledovat originál, nebo má slova a věty překládat tak jinak, aby byl co nejuvěrněji zachován smysl slov originálu? Anglicky jsem se (kromě gymnázia) vždy učil sám, takže nemám znalosti pro překlad do angličtiny, ale do češtiny mi to jde, zvláště pokud se týkalo a týká buddhismu, zenu a filosofie „new age“, jako po máslu. Vždycky jsem byl programový amatér: překládal jsem jen to, co mne bavilo. Co mne nebavilo jsem prostě nedělal.

Ve Vráži jsem dvě hodiny překládal zenového mistra v tom ideálním stavu nezablokovanosti: nebyl jsem to Já. Proudilo to mnou a samo. Stačilo plout s sebou. Hrál jsem si s větami, věděl jsem dopředu co a jak řekne a tak jsem měl čas a prostor na stavbu české věty tak, aby byla tak zvukná a ozdobená, jak to myslel Thai v anglickém originále (vietnamsky a zenově ne-myšlených původních sdělení).

Procházka s Thaiem po Karlově mostě byla zvláštní. Úplně jiná než ta ve Vráži. Tam jsme po obědě všichni velmi pomalu, pro většinu z nás jaksi nepřírozeně, v rytmu dechu, šli soustředěni dovnitř úplně obyčejnou krajinou, která se postupně, jak se nám pročišťovaly mozky a jak jsme začínali tušit, o co jde, prosvětlovala: obyčejné stromy a kytky a kousky papírů a mráčky a vítr a tráva a hlína a louže se najednou stávaly něčím neobyčejným, zázračným, něčím, co vši svou podstatou a právě touto formou existence do vesmíru kolem plnohodnotně patřilo. Tak a ne jinak. Betsy Roseová nás učila jednoduchý popěvek (walking, smiling, breathing, happy) a my šli a seděli v trávě a díky malému šikmookému muži objevovali tušení zázraku každé vteřiny života.

Jak jsem se dověděl až z pozdějších narážek, nádhera Karlova mostu přiměla Thaeie vzpomínat na trpící Vietnamce a jiné lidi podobných osudů - proto byl zamklý a zdánlivě netečný k tomu, co se dělo kolem. Pak jsme ho ale zavedli do Vojanových sadů, obešli je a usadili se do trávy pod mišpule. Thai mne vyzval, abych něco pověděl o „buddhismu v Čechách“. Začal jsem něco v tom myslu, že „když je žák připraven, přijde učitel“ a že v téhle době většina národa pilně shromažďuje barevné televizory a auta a že to tedy bude nějakou dobu trvat, než přijdou na to, že nejsou šťastnější. Okamžitě reagovala jedna Češka jízlivou poznámkou, že já přece mám taky televizor. Nechal jsem to plavat a nereagoval.

Mniška, Thaiova průvodkyně, si pak vzala slovo a začala vyprávět o své přítelkyni, která žije v New Yorku a také si koupila televizi. Jednou týdně si předem z novin vybere, co by chtěla vidět, pozve sousedy a přátele, napeče, navaří, všichni se sejdou, shlédnou program a pak jedí a pijí a povídají a je jim dobře.

Pak jsme objímali stromy. Jen jsme na sebe s Thaiem mrkli, podařilo se nám obejmout jeden rozložitý kmen poblíž. Strom, kůra, odpoledne, právě skončená debata, ruce drobného Vietnamce a ruce naivního Čecha, nic z toho nebylo důležité. Každý detail byl sám sobě Vesmírem. Historie kráčela kolem. Cítil jsem, že Thai cítí, že to cítím. Mrkli jsme na sebe znovu, oba dva zároveň. Tak.

Thaiův oblíbený termín „mindfulness“ jsem přeložil jako „plně vědomí“, protože šlo o praktické cvičení vědomého prožívání současnosti. Celé to soustředění ve Vráži se jmenovalo Den plného vědomí. Mindfulness jistě není „vědomí něčeho plné“, to je nám všem jasné. Přesto ale termín „Den plného vědomí“

naznačuje, že jde o vnímání skutečnosti s plným nasazením, plným vědomím každého detailu a okamžiku.

Když jsme krok za krokem s Thaiem (a od té doby častokrát s nadšenci brzy ráno při východu Slunce na Karlově mostě, nebo v rámci kurzů v Bělym) odměřovali v zrcadle svého času, vědomí si každého detailu a kroku, jednotlivé vlnky řeky každodenního prožívání, život, stejně jako sen, do kterého si se

člověk neplete, jako nejdokonalejší režisér přivlál útržek novin, zvuk zvonu, souzvuk motoru auta se zakašláním někoho v řadě, motýla, kamínek na cestě, louži s odleskem slunce. Všechno bylo jak je a jak mělo být. A uvnitř, v duši, byl klid a mír, opepřený posvátným nadšením z tak utajovaného objevu. Jak tvrdí ti, kteří vědí, pravda leží na špičce nosu každého z nás.

(숙제) HOMEWORK 宿題

Head Monk Shin Su's poem: 神秀大師詩 (신수대사시)

몸이 보리 나무도
마음이 명량대와 같으니
대대로 불어 닦고 깨끗하
리 끝이 못지안도 닦하라.

Body is Bodhi tree
Mind is clear mirror's stand
Always clean, clean, clean.
Don't keep dust.

身是菩提樹
心如明鏡臺
時時勤拂拭
勿使惹塵埃

Sixth Patriarch Hui Neng's poem: 六祖大師詩 (육조대사시)

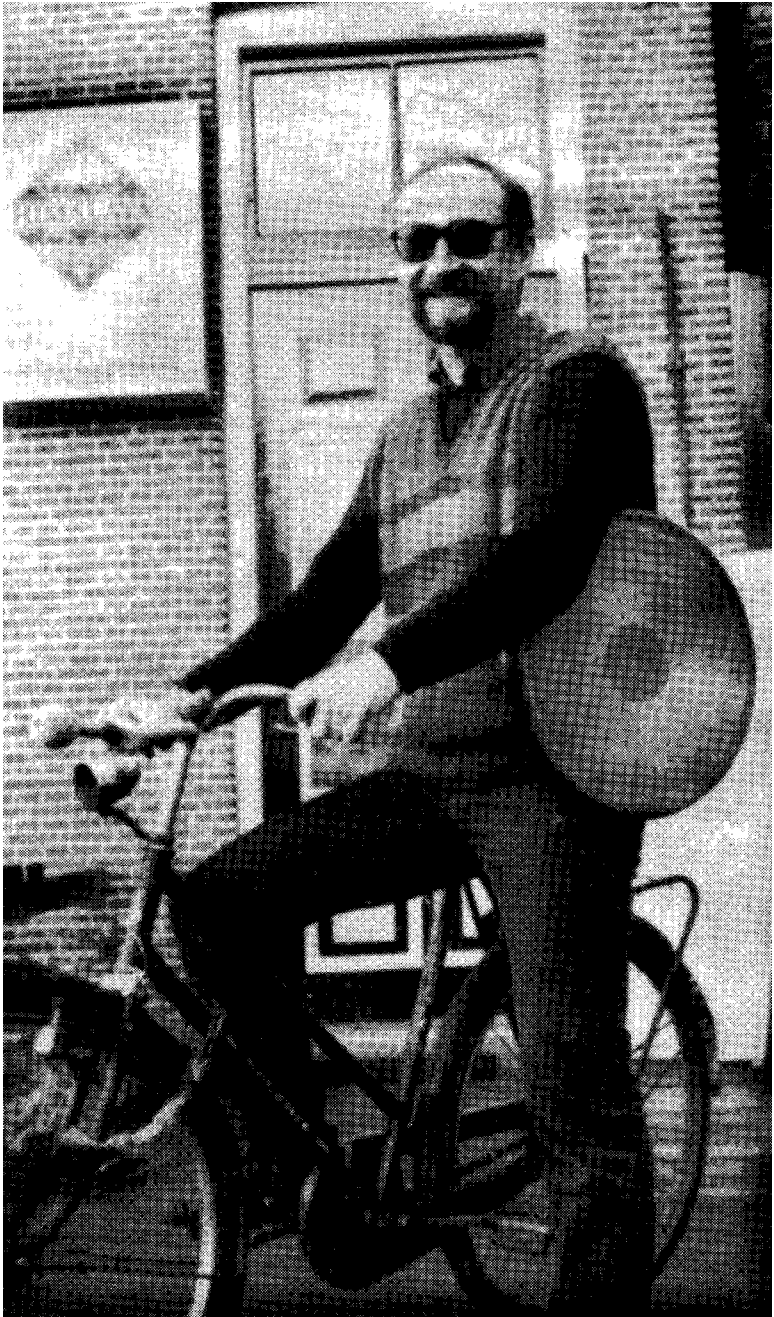
보리는 본래 나무가 없고
명량도 또한 대가 없으며
본래 한 물건도 없는데
어디 티끌이 있었는가

Bodhi has no tree.
Clear mirror has no stand.
Originally nothing.
Where is dust?

菩提本無樹
明鏡亦非臺
本來無一物
何處惹塵埃

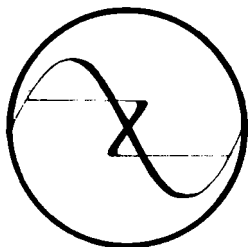
Question: Hui Neng's poem hit this Head Monk's poem, so he got transmission and became the Sixth Patriarch. But when the Sixth Patriarch said "Originally nothing. Where is dust?" that was a big mistake. Your homework is to write an answering poem to hit the Sixth Patriarch's poem. You may write your poem below and give it to Soen Sa Nim to check, then maybe you can get transmission.

問題.... 六祖大師의 本來無一物 라는 文句로써 神秀大師의 詩를 五祖의 法을 받았으나, 本來無一物 라는 文句에 대하여 가지 아니하니 六祖大師의 詩를 二류수 있는 詩가 아니면 부처님의 法을 이어 받을 것이다.

MÍSY

*Mistr seděl nehnuté
pod stromem na zahradě.
Přišel žák, usadil se opodál a zavřel oči.
Po chvíli se mistr zeptal: „Co děláš?“
„Cvičím, abych dosáhl poznání,“
řekl žák.
Mistr si přinesl dva kousky cihly a začal
je třít o sebe. Když to trvalo delší dobu,
žák to nevydržel a zeptal se:
„Mistře, proč děláte ten rámus?“
„Leštím cihlu, abych z ní vyrobil
zrcadlo,“ odpověděl mistr.
„Ale to přece nikam nevede,“ namítl žák.
„Stejně jako sebedelšicvičení,“ řekl mistr.
„Co mám tedy dělat,“
ptal se zmateně žák.
Je to jako když se řídí vůz,“ řekl mistr.
„Když zastaví, co má vozká dělat?
Má být vůz nebo osla?“*

Logo Oázy

3 Foto z nejlepšího a dodnes vycházejícího
holandského new age časopisu Onkruid

Od prvních přednášek o zvuku a hudbě která léčí pro Jazzovou sekci a později oddíly jógy, až po velice intenzivní soukromé přednášky např. na Ostravsku po návratu z vězení nebo v Praze (díky osobní odvaze některých pracovnic některých kulturních zařízení) - vřdycky jsem fascinovaně sledoval magické spojení toho, co jsem tušil, s tím, co v sále vlastně nebylo. Protože kde je hudba? V prstech pianisty, v klávesách či strunách piana, v prostoru mezi jevištěm a pódiem, nebo v uších či sluchových centrech posluchačů?

Jedno z mála zadostiučinění jsem zažil po téměř dvouhodinové přednášce o zvuku pro oddíl jógy v tělocvičně na Letné. Zapomněl jsem na čas a museli jsme pak rychle vyklidit místnost, takže všichni spěchali. Všiml jsem si jedné babičky na lavičce u stěny. Usmívala se a vůbec nespěchala. Babi, musíme jít, řekl jsem konverzačním tónem, jak se vám to líbilo? A ona s úsměvem prozařujícím vrásky prohlásila: „Už dvacet let chodím na přednášky, ale dneska jsem poprvé neusnula.“

V období po vězení a soudu jsem bojoval o vrácení pasu. StB mne přestala obtěžovat, o to víc ale obtěžovala organizátory mých přednášek. Na jaře 1989 už to na mne dolehlo a já se rozhodoval, co dál. Chtěl jsem se podívat do Amsterdamu, za přítelem, do země, kde jsem zažil první hmatatelný pocit možnosti svobody. Nakonec jsem všechny ty ponižující procedury s příslibem, doložkou a vízem měl za sebou, koupil jsem

si letenku a před Velikonocemi se dostavil hodinu předem na letiště. Prohledávali mne dvě hodiny (číselný kód na výjezdni doložce, jak mi později vysvětlili chartisté, jasně určoval nežádoucnost mého výjezdu), nechali uletět letadlo a propadnout letenku, zabavili pas. Půl roku jsem znovu korespondoval. V září jsem se pokusil o totéž ještě jednou. Den před odletem jsem měl ještě poslední přednášku o hudbě „new age“ v Dopravních podnicích. Jedna slečna mi na konci věnovala na cestu „andělíčka strážníčka“, malou staniolovou figurku andělíčka, co se dává na stromeček 0 Vánocích. Bránil jsem se, že to nepotřebuju, ale nešlo odmítnout, a tak jsem si ji vzal s tím, že ji předám tomu, kdo ji potřebovat bude.

Druhý den jsem na letiště jel o tři hodiny dříve (abych „jim“ poskytl dost času na důkladnou prohlídku). Před vstupem do odbavovacích kójí jsem si poklepal na kapsu, kde trůnil andělíček a s připraveným pasem vstoupil. V tu chvíli zhasla světla na celém letišti. V červeném světle nouzového osvětlení obracel policista za sklem můj pas nerozhodně v ruce, zeptal se kam letím, a pak rezignovaně bouchl razítkem. Prošel jsem dál, udělal pět kroků ještě se srdcem v kalhotách, když v tom blik, všechna světla se opět rozsvítila. Byl jsem volný.

V Amsterdamu jsem navštívil I Kosmos, takové new age centrum. Dole dvě vegetářské restaurace, prodejna knih a desek, nad tím čítárna, tělocvična, a pak tři patra nahoru meditační, přednáškové sály, úplně nahoře v podkroví místností pro zen. Ohlél jsem se předem (našel jsem adresy v různých časopisech a na vývěskách v obchodech s knihami a hudbou tohoto typu) a nabídl své služby, například přednášku o zenu v Čechách, nebo o zvuku, spojenou s gongovým koncertem (měl jsem

svůj gong s sebou). Ošvali se, nechťelo se jim. Budete litovat, vyhrožoval jsem jemně, ale to už bude pozdě, jsem tady jen na dva měsíce. „Proč tady nezůstaneš“, nechápavě se ptával přítel, u kterého jsem bydlel. Já sice i na tuhle eventualitu byl připraven (správně jsem tušil, že když odletím, přestanou mi kontrolovat poštu, a přes kamaráda jsem si o 14 dní později nechal poslat nějaké dokumenty potvrzující mé vězení z politických důvodů. Jedním dotazem jsem pak zjistil, že by mi politický azyl okamžitě byl udělen), ale váhal jsem.

Lidé v zenovém centru seděli krásně. Uměli to. Měli originální japonská kimona, seděli na japonských polštářích, konec zazen byl ohlašován originálním japonským zvoncem. Jednou mi dovolili zazen vést a pak promluvit, tak jsem trošku přitvrdil, dal zhoustnout atmosféře a zjistil, že pár z nich je už zralých na nakopnutí. Ono totiž málokdo je schopen překonat sám sebe. Fyzicky i duševně. Překonat určité bariéry. K tomu je pak dobré mít někoho, kdo vás nakopne, prostrčí branou, které se vnitřně tak bojíte, že se pak svým egem necháte přesvědčit, že tam žádná brána není. K tomu slouží rána holí (kyosaku). Máte tady hůl, ptal jsem se tedy, ale odpověděly my zděšené pohledy, především ze strany jejich „mistra“. Chvilí jsem nad tím meditoval a pak mi to došlo: tenhle mistr a tohle centrum musí nějak finančně přežívat. Lidé, kteří si chodí sednout, platí vstupné. Koupili si kimona, polštáře. Naučili se sedět. Ale je to jen sezení. Dál se uvnitř nedostanou, protože je nikdo (ze soucitu a lásky) nenakopne, nepraští holí. Tedy, nemůže si to dovolit, protože co kdyby mu už pak nepřišli a on by přišel o zaměstnání a zdroj příjmu?

Zkoušel jsem různé gongy, zkoušel jsem přemluvit výrobního náměstka Amati Kraslice, aby výroba gongů věno-

vali zvýšenou pozornost a vyráběli kvalitní nástroje a např. tajemství a fortel výroby aby zachovali tím, že dvěma jediným řemeslníkům, kteří to tenkrát uměli, dají učedníky. Marně. Každý gong byl jiný a kvalita upadala.

Pak jsem uslyšel první nahrávku tibetských mís a okamžitě jsem věděl, že to je ono. Milan, který mezitím emigroval, narazil na esoterních trzích v Kolíně nad Rýnem na dva nadšence, kteří s gongy a mísami obchodovali. Poslal mi i jejich adresy a já tedy napsal a seznámil se s Jornem.

Mezitím jsem v Totnes uviděl koncert Phila Hardyho, zlanal ho (se Sandi) na ještě jeden koncert navíc pro Schumacher college a měl možnost se mís dotýkat a zahrát si na ně. Našel jsem to, po čem jsem toužil a co jsem netušil že existuje. (Zparafrázuji jeden výrok - kdyby tibetské mísy neexistovaly, musel bych si je vymyslet).

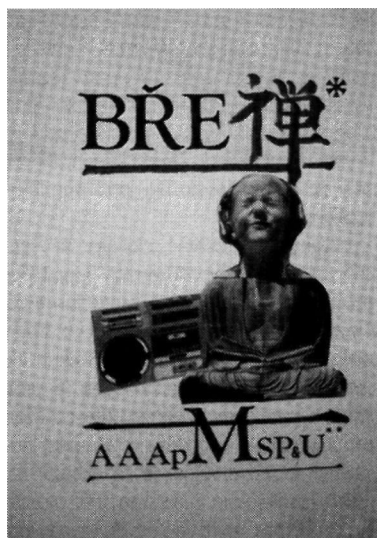
Z Holandska jsem se tehdy vrátil 16. listopadu 1989. Koukal jsem tam na televizi, na pád berlínské zdi, a nemohl se dočkat, až začne něco i v Praze. Pořád nic, a tak jsem se sebral a přiletěl. Hned 17.11. jsem šel navštívit přítele, který bydlí pod Vyšehradem, a (ne náhodou) narazil na průvod studentů.

Přivezl jsem si knihu „Třetí ucho“ se spoustou tvrzení a dokladů o tom, že jsem měl pravdu. „Ucho je Cesta“, tvrdili už kdysi Indové. Při jedné přednášce na tohle téma jsem pouštěl nahrávku zvonů a najednou jsem si vzpomněl na zážitek z chrámu Nanzendži v Kyotu. Uprostřed zahrady shluk vyšších keřů a stromků a pod stříškou velikánský několimetrový zvon. Vzrušeně jsem se přiblížil. Nikdo nikde. Koukal jsem dovnitř, žádné srdce. Jak se na to asi hraje? V tom přijela z jedné strany maminka se spícím miminkem v kočárku a z druhé strany se zjevil, kde se vzal tu se vzal, mnich.

Přistoupil k nějakému provazu a já spatřil, že provaz visí z obrovité vodorovně zavěšené klády, kterou se tluče z boku do zvonu. Hrklo ve mně a svět se zastavil. Bylo jasné, že mnich do zvonu udeřil, ale co to udělá prakticky s tím spícím miminkem pod zvonem? Jako ve zpomaleném filmu jsem bezmocně sledoval, jak mnich kládu pomocí provazu dvakrát třikrát čtyřikrát rozhoupává stále víc a víc a pak vši silou kládou udeřil do zvonu. Buuummmmm, explodovalo mi nitro.

Překvapení: exploze byla nebolestivá, příjemná, jako bych byl v epicentru cyklonu - nic se nestalo. Nepraskly mi bubínky, neohluchl jsem. Požíval jsem se honem dolů - maminka si nevzrušeně listovala v časopise a miminko pokračovalo ve spaní. Jak je to možné? Mnich důstojně odkráčel, zvon pomalu dozníval v hlubokých, tělo rozechvívajících vlnách, a já pochopil, co mysleli Indové svým Náda Brahma, Zvuk je Bůh. Pochopil jsem, co znamená „kvalita“.

Zažil jsem na vlastní tělo-mysl-duši, že všechno vibruje a zvuk léčí. Poznal jsem, co jsem tušil, že kvalita neubližuje.

Jako bych otevřel dveře. Dveře jinak. (A „Dveře“ se jmenovala edice, ve které jsem pak publikoval svůj první text o síle zvuku a hudby).

Majoru Peřtovi jsem u výsledků v roce 1986 tvrdil, že za deset let bude možno o meditaci, hudbě „new age“ a vegetariánství i u nás běžně diskutovat a hovořit. Stačilo pět let. Už je to tady. Všechno je trošku jinak, než jak jsme si to představovali, ale o to přece nejde. Tenkrát, když mne zavřeli, jsem prokurátorce prorokoval, že ať udělá co udělá, stejně se pokusím (tenkrát jsem myslel že gongem) rozvibrovat a rozeznít ales-

poň desetinu národa. Byl jsem připraven a přišly mísy.

Koncept „otevřené asociace nadšenců“ OÁZA v sobě zahrnoval i pojistku proti degeneraci a formalismu instituce. Oáza je kus zeleně a čerstvé vody a vzduchu uprostřed pouště. Bude-li ale oaz stále víc a víc (zazelenají-li se naše srdce a vztahy mezi námi a tím co děláme, nejen jako individua, ale i jako příslušníci celé rasy), pak z toho bude háj nebo les a oáza přestane být oázou. Nepleť si prst ukazující na Měsíc (pozná-

ni) s Měsícem samotným, varují zenoví mistr. I mísy, stejně jako jóga a hudba a vegetariánství, jsou „jen“ technika. Lidské tělo je tím nejdokonalejším (hudebním a duševním) nástrojem, který nám může pomoci skutečně „zazníť“. Zvuk je tím nejbezpečnějším průvodcem na cestě do hlubin podvědomí. Na vlastní kůži a mysl to už poznaly tisíce hledačů Pravdy. Stovky jich už mísy mají. A mísy rezonují. Pomáhají lidem naučit se vědomě žít teď a tady. Být pozorní. Všimát si znamení, jejichž přehlédnutí by vedlo k zítřejšímu problému.

Ram Dass kdysi citoval historku o aikidistovi, americkém mistru světa, který toužil aspoň jednou v životě se skutečně fyzicky poprat a dokázat tak jiným i sobě, co se naučil. Po jedné návštěvě svého mistra se vracel domů posledním metrem. Vagón byl polo-prázdný, když tu nastoupil obrovitý opilý Japonec, mávající láškou sake (japonské kořalky z rýže, která se pije teplá a většinou se připravuje doma). Sedl si hned vedle jedné těhotné ženy, dal nohu přes nohu a jal se ji obtěžovat. „Ted,“ pomyslel si americký aikidista. „Kdy jindy než teď,“ točilo se mu hlavou. Jakmile se jí dotkne, vyrazím a ukážu všem, co ve mně je, uvažoval a koncetroval se do hary, aby byl připraven. V tom, kde se vzal, tu se vzal, dědeček s bílými vlasy a vousy se naklonil přes uličku a poplácal ožralu po ramenou s otázkou: „To sake vám vařila žena?“ Opilému Japonci klesla hlava mezi ramena a rozvlykal se. Mezi vzlyky z něho vypadlo, že ten den mu umřela manželka a to sake bylo opravdu to poslední, které mu vařila.

Američan ztuhl a vzpomněl si, jak mu mistr vyprávěl, že existuje vítězství v boji, ale také vítězství před bojem.

John Cage kdysi poznamenal, že „existují lidé, kteří jsou schopni jít na

koncert a vrátit se zrovna tak natvrdlí jako byli předtím". Zvuk, hudba a tibetské mísy mi pomáhají „uslyšet“, co je ZA. Za zeném, za hudbou, za agresivitou ožralce, za negativním postojem partnera, za (zástupnými) problémy světa.

„Viděl jsem a zapomněl. Slyšel jsem a zapamatoval si.“ Denně na obrazovkách televizorů „vidíme“ jak se to všude hrouť, ale nic to s náma nedělá. Je nejvyšší čas, abychom „uslyšeli“. Tento náš materialisticky orientovaný svět je tak hustá a komplikovaná džungle, že stejně nedovídneme dál než za vlastní humna. Jenže, máme také uši a hlavně sluchové centrum v mozku. Když se zastavíme a ztišíme, možná „uslyšíme“, co to je strom, vzduch, voda, země, a také to, co nás čeká za kopcem.

Málokdo ví, že neslyším na jedno ucho. A protože jsem i na jedno oko tupozraký, neskutečně rád hraju ping-pong. První sety většinou prohrávám, protože se musím pozvolna naučit orientovat v prostředí, kde hraju (zkuste určit přesnou polohu letícího míčku s jedním zavřeným okem a jedním zacpaným uchem). Pak se mi ale „mozek“ rozjede

tak intenzivně, že nejen že další sety stolního tenisu obvykle vyhrávám, ale začnu „fungovat“ - mysl se rozjede a sviští o sto šest. Je to nádherna, vědomě vnímat rozjeté vnímání.

Zatímco oko třešká, nemusí dávat pozor, a hledá, ucho se dokáže a musí soustředit - a nalézá. Tvrdili mudrci a tvrdí současná věda. Vím to z vlastní zkušenosti i já.

Ona moudrost má ale třetí větu: „Udělal jsem a pochopil.“

Jakmile „uslyším“ o co jde, dokážu se ve správném okamžiku rozhodnout ke správnému činu, udělám co je potřeba udělat (a pochopím, co a kdo jsem).

Mísy mne naučily vnímat prostředí, ve kterém se má hrát a hraje. Naplno se projevilo to, co jsem tušil a později využíval při přednáškách: když jsem jel někam, kde mě lidé mají rádi, podal jsem vždy ten nejlepší možný výkon (o tom by mohli vyprávět přátelé v Brně, Bělem, Ostravě, Liberci aj.).

Naopak, v přítomnosti neustále jen kritizujících a předem k odmítnutí rozhodnutých jsem nezněl ani já ani mísy.

Jeden z večerů tibetských mís v Karlínském spektru

ZÁROVENŇ (DOSLOV)

Když jsem byl kluk, maminka dělávala čaj tak, že prolévala sítkem vařící vodu dokud trest' barvila. Třeba desetkrát. V Japonsku jsem pil čaje tak kvalitní, že jsem se styděl za tu obarvenou vodu z mládí (jako když přeseďte z Trabanta do Mercedesu s automatickou převodovkou). V Číně se pořádaly soutěže v pití čaje. Jeden vítěz prý o svém čaji prohlásil: Je z prvních a druhých lístků sedmileté rostliny toho a toho druhu, pěstované na takové půdě na severním svahu v té a té provincii, a voda byla nabrána na horním toku toho a toho potoka v té a té provincii a tři dny stála v kameninovém džbánu".

Ve všech třech případech nejde než o hlt čaje. To, oč tu běží, je rozdíl v kvalitě. Zatímco většinou (občas i ne vl. vinou) pijeme (ve své hektičnosti) desetkrát přelouhovanou zkušenost někoho jiného, mohli bychom dokázat každým hltem (života) otevřít brány bran vnitřních vesmírů zázraku života teď a tady.

P.S. Pokud někomu připadalo, že moc poučuju, nechť mi odpustí. Pořád ještě se mi to v zápalu nadšení stává. Nemůžu se totiž nepodělit. Jsem takový: Slunce na konci Lva, ve 3-domě, jedenáct planet pod horizontem a v ranci, v 2. a 5.domě - tedy průkopník a nadšenec informátor. Howgh.